

Täysistunto

Keskiviikko 13.2.2019 klo 14.02—16.10

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 16.10.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tuula Haatainen (14.02—14.51) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.51—16.10).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 12.2.2019 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 72-77/2018 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 178/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 16/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 12.2.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Katja Hänninen Johanna Karimäen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 22; poissa 23 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 178/2018 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estämiseksi verosopimukseen toteuttavista toimenpiteistä tehdyn monenvälisen yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 307/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 31/2018 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Ensin päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 31/2018 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä yleissopimuksesta ja yleissopimuksen nojalla tehtävistä varaumista sekä annettavista ilmoituksista, jotka ilmenevät esityksen liitteestä, ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. Keskustelu asiasta päättyi 12.2.2019 pidetyssä istunnossa.

Keskustelussa on Jari Myllykoski Riitta Myllerin kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset 1—3.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 307/2018 vp tarkoitetun yleissopimuksen ja tehtäviksi varaumat sekä annettaviksi ilmoitukset, jotka ilmenevät esityksen liitteestä. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 307/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Yleissopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Jari Myllykosken ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 66; poissa 20 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Jari Myllykosken ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 82; poissa 20 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Jari Myllykosken ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 61; poissa 20 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veteraanietuuksien tasokorotuksiksi

Hallituksen esitys HE 322/2018 vp

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.09 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys veteraanietuuksien tasokorotuksiksi. Esityksessä ehdotetaan, että veteraanietuuksia eli rintamasotilaseläkelain mukaista rintamalisää, ylimääräistä rintamalisää, ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain mukaista rintamalisää sekä vammaisetuslain mukaista veteraanilisää korotetaan sen verran kuin kansaneläkeindeksin korotus olisi etuuksia korottanut vuonna 2019. Etuudet on sidottu kansaneläkeindeksiin, ja indeksi on jäädytetty vuodeksi 2019. Ilman ehdotettua muutosta veteraanietuuksia ei korotettaisi. Nyt niihin ehdotetaan noin 1,2 prosentin korotus.

Tässä esityksessä korotusta ehdotetaan siis kaikkiin veteraanietuuksiin. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Anteeksi, ministeri. — Pyydän kaikkia keskustelijoita käymään keskustelut käytävällä. Kuunnellaan ministerin esittely. — Olkaa hyvä.

Rintamalisää korotettaisiin 0,62 euroa kuukaudessa, jolloin se olisi 50,19 euroa kuukaudessa. Ylimääräinen rintamalisä on riippuvainen saajan muista eläketuloista, ja sitä korotettaisiin keskimäärin 1,63 euroa kuukaudessa, jolloin se olisi 76,53 euroa kuukaudessa. Ulkomaille maksettavaa rintamalisää ei makseta kuukausittain, mutta sen määrää ehdotetaan korotettavaksi 1,3 euroa kuukausitasolla laskettuna. Veteraanilisä korottuisi 1,3 euroa kuukaudessa, ja sen määrä olisi 106,43 euroa kuukaudessa.

Korotusten yhteenlaskettu vuosikustannus on 135 000 euroa. Muutokset tulisivat voimaan 1. päivänä huhtikuuta 2019, joten vuoden 2019 kustannukset lisääntyisivät noin 100 000 euroa. Vuonna 2020 kustannukset ovat samaa tasoa kuin vuonna 2019, ja seuraavina vuosina kustannukset alenevat noin 25—30 prosenttia vuosittain. Veteraanietuuksia varten on valtion talousarviossa arviomääräraha.

Etuuden saajia oli vuonna 2019 seuraavasti: Rintamalisää sai 9 300 henkilöä, ulkomaille maksettavaa rintamalisää 80, ylimääräistä rintamalisää 4 100 ja veteraanilisää 1 950 henkilöä. Miehiä ja naisia on suunnilleen yhtä paljon eri ryhmissä.

Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset muutoksen toimeenpanosta olisivat arviolta 45 000 euroa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten puhujalistaan.

14.11 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tärkeä korjaus, joka nyt tehdään näihin indekseihin rintamalisän osalta. Kiitos siitä ministeri Mattilalle ja myös

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

eduskunnalle, joka tähän tilanteeseen reagoi. Kysehän oli siitä, että kun indeksijäädytyksissä samassa lainsäädännössä olivat myös nämä veteraanien etuudet, niin tuo pieni leikkaus sinne tuli ja se korjattiin nyt heti alkuvuodesta, niin kuin yhdessä sovimme, ja siitä kiitos.

Pidän myönteisenä myös sitä, että tällä vaalikaudella on yhdessä sovittu, että veteraanirahat eivät enää käytännössä voi loppua, vaan siinä vaiheessa, kun näyttää, että rahaa tarvitaan lisää, niin sitä myös on lisää haettu. Pidän tärkeänä, että tätä käytäntöä jatketaan myös tänä vuonna. Tätä kirjausta ei itse asiassa löydy nyt, kun hallitus on vaihtumassa vaalien jälkeen, ja toivon, että uusi hallitus tekee saman korjausliikkeen saman tien eli on valmius siihen, että heti vaalien jälkeen korotetaan määrärahaa. Nyt näyttää siltä, että rahan käyttö on kasvanut ja lisämäärärahatarvetta on.

Tänään meillä oli rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnan kokous, ja tuore tieto kertoo siitä, että viimeinen iltahuuto kutsuu nopealla tahdilla näitä meidän kunniakansalaisiamme. Tammikuun puolella välissä maassamme oli 10 326 sotiamme veteraania ja heistä invalideja 1 104. Näiden kunniakansalaisten keski-ikä on nyt kohonnut jo 94 vuoteen. Näyttää siltä, että noin viidennes heistä vuositasolla saa tuon viimeisen iltahuutonsa ja määrä tulee laskemaan lähivuosina erittäin nopeasti niin että vuonna 2021 keskuudessamme on arvioiden mukaan enää reilu 4 200 veteraania ja sotainvalideja heistä reilu 600. Eli on oikein, että kannamme hyvää huolta viimeiseen mieheen ja viimeiseen naiseen näistä meidän veteraaneistamme ja heidän puolisoistaan.

On ollut myönteistä myös se, että tänä vuonna, 1.1.2019, sotainvalidien laitoshoidon haitta-asteraja pudotettiin 10 prosenttiin, ja samaan aikaan on myös tehty päätös, että tänä vuonna ryhdytään tarjoamaan veteraaneille samat palvelut kuin sotainvalideille. Pidän myös itse tärkeänä, että mahdollisimman pikaisesti pääsemme tästä invaliditeettirajaprozentista kokonaan eroon ja tulevaisuudessa voimme näille koko ajan ikääntyvämmille miehille ja naisille taata samat palvelut, sillä heidän ikänsä on jo niin korkea, että se yksin vaatii poikkeuksellisen paljon hoitoa ja hoivaa.

Mutta lämmin kiitos maamme hallitukselle ja erityisesti ministeri Mattilalle hyvästä työstä tässä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Halutaanko tästä asiasta käydä debatti? Nähtävästi. Eli avataan debatti. Niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

14.15 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ehdotus on todellakin kyllä sinällensä oikea mutta tulee kovin myöhässä ja vasta sen jälkeen, kun tästä viime syksynä useaan eri kertaan eduskunnassa keskusteltiin.

Kun kaikille sotiamme veteraaneille tänä päivänä on suuri arvostus ja se esiintyy julkisissa kannanotoissa, niin eihän sen arvostuksen mukaista ole se, että hallitus esitti syksyllä ja eduskunta joulukuussa äänestyksen jälkeen hyväksyi, että rintamamiesten eläkkeiden indeksejä leikataan. Sehän ei ollut oikein. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] Nyt sitten tapahtui korjaus, hyvä niin, mutta on siis aihetta todeta, että se, mitä syksyllä oli tapahtumassa hallituksen esityksestä, joka vielä joulukuussa hyväksyttiin äänestyksen jälkeen, oli väärin. Ministeri huolella vältti sanomasta, että tässä korjataan joulukuussa tehtyä, äänestäen tehtyä, väärää päätöstä. Hyvä, että korjataan, mutta olisi aika ottaa opiksi niin, että kun sanotaan, että veteraanit ovat tehneet arvokasta työtä ja arvostamme heitä, niin sen täytyisi

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

näkyä myös käytännön toiminnassa johdonmukaisesti, eikä niin, että siitä joudutaan täällä käymään kohtuullisen iso keskustelu ja sitten tekemään näitä paikkuuheittoja.

14.16 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilman muuta paikallaan, että nyt tämä veteraanietuuksien tasokorotus elikkä tavallaan indeksijäädytyksen palautus toteutetaan. Se on ihan oikein. Voi sanoa kauneusvirheeksi tätä aiempaa ratkaisua, että sitä ei voitu hoitaa vielä viime vuoden puolella, mutta hyvä näin.

Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy katsoa ihan oikeasti niitä kokonaisuuksia, missä mennään, ja olen kyllä ymmärtänyt, että eduskunta ja eduskuntapuolueet kaikki ovat olleet sillä asialla, että huolehditaan meidän kunniakansalaisistamme kuten meidän vanhusväestötämme toivon mukaan mahdollisimman hyvin muutoinkin, ja se on näkynyt kyllä nimenomaan tämän hallituskauden panostuksissa veteraanietuuksiin. Kotiin vietävät palvelut ovat nyt ihan omalla tasollaan, ja kysymys onkin monesti siitä, kuinka ne kunnialla saadaan hoidettua. Meillä on monia alueita ja kaupunkeja, muun muassa Kuopion kaupunki, jotka ovat erinomaisesti hoitaneet nämä kysymykset, mutta on paljon myös kuntia, joissa veteraanipalveluita ei ole pystytty hoitamaan järjestykseen, [Puhemies koputtaa] ja siinä kyllä pitää katsoa myös kuntiin ja kuntien päättäjiin.

14.17 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös itse kiitän tästä esityksestä. Tällä nyt korjataan tämä veteraanien kohtaama epäkohta, mikä oli todellakin tulossa. Kun oppositio täällä vahvasti nosti tämän asian esille, että veteraanietuuksiakin ollaan leikkaamassa, niin te peruite sen ja te tuotte nyt sitten korjausesityksen, mikä on erittäin hyvä asia.

Mutta minä nostaisin esille nyt tässä vielä edelleen, kun me puhumme sotainvalideista ja rintamaveteraaneista, sotainvalidien ja rintamaveteraanien puoliset, lesket ja sotalesket ja heidän tilanteensa meidän yhteiskunnassamme. Kysyn teiltä, ministeri, onko heillä oikeus saada kotona asumista tukevia palveluja, vai olisiko tässäkin korjattavaa lain mukaan, koska kovin paljon tulee viestiä, että sotalesket eivät ole oikeutettuja kotiin vietäviin palveluihin. He kaipaisivat niitä kipeästi. Olen tehnyt tästä myös kirjallisen kysymyksen. Katsoin, että vielä ette ole ehtinyt siihen vastata, mutta varmaan pian se vastaus saapuu. — Kiitos.

14.18 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että tämä kauneusvirhe, mihin edustaja viittasi aikaisemmin, korjataan. Eli etuudethan on tosiaan sidottu kansaneläkeindeksiin, ja kun siinä jäädytys oli, niin tällainen virhe tapahtui, ja nyt se korjataan.

Kysehän ei ole sinänsä suurista rahoista. Rahasummana puhutaan 60 sentistä tai 1 eurosta 60 sentistä, mutta periaate tässä on erityisen tärkeä. Ei ole tietenkään oikein, että meidän kunniakansalaisiltamme millään tavalla leikattaisiin tilanteessa, jossa, niin kuin edustaja Heinonen kertoi, yhä useammalla iltahuuto kutsuu.

Kuitenkin täytyy nähdä se koko kuva. Toivon, että tänäkään vuonna, seuraavan hallituksen päätöksellä, rahat veteraanipalveluihin eivät lopu. Ylipäätään tämän hallituksen aikana, tietysti myös opposition tuella, on lisätty kymmeniä miljoonia määrärahaa näihin asioihin, ja tietysti tämä veljet samalle viivalle -lakiesitys, myös opposition tuella, ollaan saatu voimaan niin, että se tulee tämän vuoden aikana, marraskuun alusta, käyttöön. Eli saadaan samat palvelut samoin periaattein [Puhemies koputtaa] kaikille rintamaveteraaneille kuin on sotainvalideilla. Erittäin tärkeä uudistus.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

14.20 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmasti kaikki tässä salissa olemme samaa mieltä, että tämä korjaus nyt pitää saada mahdollisimman nopeasti eduskunnasta läpi.

Mutta emme voi olla tyytyväisiä siihen, että tällainen virhe tehdään, emmekä myöskään siihen, että tämä on osa isompaa kokonaisuutta, KEL-indeksien jäädystä. Ei se, että nyt korjataan veteraanien kohdalta tämä kysymys... Tämä korjataan sen vuoksi, että oppositio kerta toisensa jälkeen nosti tämän esille. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä pitää, olkaapa nyt rehellisiä!] Tämä nostettiin esille, tästä äänestettiin, ja tämä kuvasti hallituksen välinpitämättömyyttä kansaneläkeindeksien leikkauksissa, se, että tällaiseenkaan asiaan ei kiinnitetty huomiota. [Antti Lindtman: Just näin!]

Mutta samaan aikaan täytyy sanoa, että ei se voi olla oikein, että nousukauden aikana eläkeläiset laajasti jäävät ilman indeksikorotuksia ja ne jäädytetään. Tästä olemme samaa mieltä, että tämä pitää korjata, mutta ei tämä muuta miksikään sitä törkeää epäoikeudenmukaisuutta, mitä suurin osa meidän eläkeläisistä hallituksen kohdalta on saanut kokea tämän indeksijäädytyksen myötä.

14.21 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän meni sillä tavalla, että salikeskustelussa tämä asia todettiin viime joulun alla [Antti Lindtman: Kyllä!] ja salikeskustelussa myöskin todettiin, että tämä asia pitää korjata, ja tästä löytyi yksimielisyys, ja tässä se korjausesitys nyt on. Ei tämä nyt sen kummempi asia ole. Kauneusvirheeksi tätä voi tietenkin sanoa, ja on harmillista, että tämä nyt ylipäättään joudutaan korjaamaan. Mutta parempi näin kuin ei ollenkaan.

14.21 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti on todella hyvä, että tätä asiaa nyt korjataan. Edustaja Heinonen on ihan oikeassa siinä, että ollaan tehty myös paljon hyvää nyt tällä kaudella.

Haluaisin, että tämä työ veteraanien ja sotainvalidien puolesta jatkuu niin että turvataan kotiin vietävien palveluiden laatu ja määrä kaikille niitä tarvitseville ja että poistetaan haitta-asterajat.

Sitten: Edustaja Juvonen, puhuit aivan oikein leskien ja puolisoitten asemasta. Tätä pitää myös pitää mielessä ja parantaa.

Eli emme voi vielä sanoa, että meillä olisi kaikki kohdallaan, vaan kyllä työtä riittää meille kaikille.

14.22 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veteraanien, kunnia-kansalaistemme, kannalta on ikävää, että tämä veteraanietuuksiin tarkoitettu leikkaus korjataan vasta jälkikäteen kritiikin saattamana ja sen ansiosta. Vaikka kokonaisuudessa on kysymys pienestä summasta, niin en kuitenkaan puhuisi tässä yhteydessä kauneusleikkauksesta. [Vasemmalta: Ei todellakaan!] Mielestäni se ei ole ihan asiallinen termi tässä yhteydessä.

Tässä korjataan todellakin se virhe, mikä viime vuonna tehtiin, ja kyllä tässä näkyy myös, mikä merkitys oppositiolla on demokratiassa: se, että nostetaan esiin epäkohtia — se nousi todellakin silloin viime syksynä hyvin voimakkaasti keskustelussa esiin. [Pia Viitanen: Kyllä, juuri näin!]

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Mutta samalla on kyllä syytä muistuttaa, että kyllä tässä ne ongelmat jäävät muihin perusetuuksiin, koska tämä jäädytys koskee muita etuuksia.

14.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime syksynä tehdyn kuukausien sinnikkään työn tuloksena hallitus on nyt vihdoinkin tuonut esityksen, jolla tämä veteraanien eläkkeiden leikkaus korjataan, ja kyllä tässä on kyse periaatteesta, koska tässä koko leikkauksessa oli kyse periaatekysymyksestä, siitä, millä arvoilla Suomessa päätöksiä tehdään. Tilanteessa, jossa talous kasvaa ja työllisyys nousee, se, että edes esitetään sotiemme veteraanien eläkkeiden rintamalisien leikkaamista, on väärin.

Arvoisa puhemies! Tämä avaa myös keskustelun koko tämän hallituksen politiikasta, joka kohdistuu suomalaisten perusturvaan. Talous kasvaa, työllisyys nousee, elämme todennäköisesti suhdannehuippua — arvoisa hallitus, eikö meillä tässä tilanteessa ole varaa luopua jo neljännen kerran perättäin tehtävistä tavallisten suomalaisten perusturvaan kohdistuvista leikkauksista? Talous kasvaa, työllisyys nousee, ja neljännen kerran peräkkäin [Puhemies koputtaa] eläkkeensaajilta, työttömiltä, opiskelijoilta [Puhemies: Aika!] ja lapsiperheiltä leikataan. Eihän tämä ole oikein.

14.24 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään rintamaveteraaniasiain neuvottelukunta kokoontui ja kyllä tämä hallitus sai siellä varsin laajasti järjestöiltä kiitosta veteraaniasioiden hoidosta, ja haluan ne välittää myös vastuuministeri Pirkko Mattilalle. Tämän hallituskauden aikana on näitä asioita viety määrätietoisesti eteenpäin, [Markku Rossi: Ensimmäinen kerta!] toki monta asiaa niin, että niitä ovat olleet yhdessä tekemässä sekä oppositio että hallitus, eli on etsitty yhdessä ratkaisua siihen, että meidän kunniansalaisistamme pidetään entistä parempaa huolta.

Edustaja Rossi nosti hyvin esille sen, että meillä on isoja eroja kuntien kesken. Toisissa kunnissa tällä hetkellä jo tarjotaan kaikille sotiemme veteraaneille invalidien tasoiset palvelut, jotka ovat noin 14 000 euroa per veteraani, ja monessa kunnassa jäädytään reilusti alle sen 4 000:n, jäädytään sen takia, että siellä ei ole tarpeeksi apua, neuvoa, ohjausta, ja tähän meidän pitää nyt salin vasemmalta oikealle yhdessä kaikkien puolueiden kiinnittää huomiota. [Puhemies koputtaa]

Ja nostan keskusteluun myös sen, että meillä on esimerkiksi sotaorvot isona ryhmänä [Puhemies: Aika!] vielä täysin ilman minkäänlaista apua ja hoivaa.

14.26 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Veteraanien asia on meidän yhteinen asiamme. Siinä rajapinnassa ei ole hallitusta tai oppositiota, siinä on isänmaata rakastava kansa, joka kunnioittaa meidän veteraanisukupolvien tekemää työtä.

Toivoisin, että tässä salikeskustelussakin muistettaisiin kuitenkin tietyt faktat siitä, mitä täällä eduskunnassa säädetään. Kauneusvirhe käsitteenä ei kyllä sovi tähän asiaan lainkaan, tai sitten se kauneusvirhe on tehty useamman kerran. Vuonna 2016 maan hallitus esitti samanlaisen leikkauksen vuodelle 2017, itsenäisyytemme juhluvuodelle, ja siinä esitettiin samalla lailla leikattavaksi rintamalisiä. Kyse ei ole mistään kauneusvirheestä, vaan jonkunlaisesta järjestelmävirheestä, joka meinaa jäädä sinne talousarvion pohjiin.

Toivon, että tämä oli viimeinen kerta, kun tästä asiasta eduskunnassa tarvitsee keskustella, ja toivon, että ministeri vastaa, millä tavalla tämä kauneusvirhe — sitaateissa tai ilman — poistetaan eduskunnan talousarvioprosesseista pysyvästi.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

14.27 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ehkä enemmänkin eduskunnan valiokunnissa budjettikäsittelyssä tapahtunut työtapaturma. Tämä olisi pitänyt siellä hoitaa, mutta teknisesti se ei onnistunut. Hyvä, että se on hoidettu nyt tässä.

Todellakin kaikilla puolueilla oli omat säästölistansa, myöskin SDP:llä. Vaalien jälkeen ne ovat unohtuneet.

Mutta todellakin, niin kuin tässä todettiin, on paljon tehty yhdessä veteraanien hyväksi tällä vaalikaudella. Ja, arvoisa puhemies, minä luulen, että he eivät odota täällä mitään erityistä oppositiokeskustelua nyt, kun ne asiat on hoidettu.

14.27 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä korjaus on oikein tarpeellinen, kiitos siitä. Oppositio nosti ongelman esille vahvasti, ja se on nyt mennyt maaliin — siitä kiitos, myös oppositiolle.

Jos ajatellaan veteraanien tilannetta viime vuosikymmeninä, niin kyllähän nyt täytyy peiliin katsoa monen puolueen taholta, miksi asioita ei aikaisemmin ole hoidettu tarpeeksi hyvin. Aivan kuten Heinonen sanoi tässä, heitä on jäljellä enää 10 300 ja sotainvalideja vähän yli 1 000. Ja heidän eteensä, jotka vielä ovat keskuudessamme, voimme tehdä vielä paljon, mutta heidän, jotka ovat tuolla yläkerrassa, asioitaan ei enää voi korjata.

Meillä on tulevaisuudessa myös sotaorvot, meillä on miinanraivaajat, meillä on sotaalesket, joiden asiointien eteen voidaan vielä paljon tehdä, ja toivonkin, että kaikki puolueet lähtevät näihin talkoisiin mukaan.

Turussa on hoidettu aika hyvin tämä, että veteraanit saavat ne palvelut, mitä kuuluu. Monessa kunnassa asia ei vieläkään ole näin, siihen pitää kiinnittää huomiota.

Perussuomalaisille veteraanit ovat kunniakansalaisia. Meidän pitää tehdä heidän eteenä vielä kaikki mahdollinen.

14.29 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmasti ei ole mitään epäselvyyttä siitä, että jokaiselle puolueelle tässä salissa veteraanit ovat kunniakansalaisia. Siksi meillä on ollut hyvä yhteinen näkemys siitä, että yhteisesti parlamentaarisisessa hengessä, kunnioittavassa hengessä näitä asioita on voitu edistää, ja niin on toimittu. Näen, että tässäkin asiassa hallitus on — minä kutsun sitä kauneusvirheeksi edustaja Rossin tapaan — lisännyt ja korjannut, ja oppositio on siihen sinänsä tyytyväinen. Sen pistän tyytyväisenä merkille.

Edustaja Räsänen tässä viittasi, että joku olisi puhunut kauneusleikkauksesta, kun puhutaan näistä summista. Ei, sellaista termiä me emme käytä, vaan puhuimme nimenomaan kauneusvirheenä siitä, että tämä asia ylipäätään pääsi tapahtumaan, mutta nyt se on korjattu. Kuitenkin täytyy korostaa kokonais kuvaa. Me olemme täällä yhteisesti päättäneet muun muassa veljet samalle viivalle -lakiesityksestä: rintamaveteraaneille, kaikille, korvataan asumista tukevat palvelut samoin periaattein kuin sotainvalideille. Tämähän oli vuosikausia sotaveteraanijärjestöjen tavoite ja vaatimus, ja kun se nyt kaikkien puolueiden tuella [Puhemies koputtaa] toteutuu, niin kyllähän tästä täytyy iloitakin.

14.30 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että näin, mutta tässä on todellakin kysymys hallituksen väärän päätöksen perumisesta. Tässä on kysymys hallituksen leikkauksen perumisesta. Sitä hallitus esitti, sitä joulukuussa tässä salissa käsitelimme. Olen iloinen siitä, että oppositiosta käsin saimme tämän isoon keskusteluun ja

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

näin ollen tämä väärä päätös perutaan nyt. Ministeri hieman säästeli tämän kohdan kertomista omassa esittelypuheenvuorossaan, ikään kuin tämä joulukuu, jolloin tästä asiasta keskusteltiin ja äänestettiin, olisi pyyhitty ministerin almanakasta pois — mutta näinhän tämä totuus tässä todellakin meni.

Mutta, puhemies, tämä herättää kysymään juuri vähän laajemminkin tämän hallituksen arvopohjasta. Eli nyt, kun todella olemme eläneet kasvun vuosia ja kasvun tulisi kuulua kaikille, niin — neljännen kerran, toden totta — nyt esitetään indeksien jäädytystä. Sipilähän tunnusti itse, että nyt ovat leikkaukset menneet liian pitkälle. Kysynkin ministeri Mattilalta: Eikö nyt olisi aika myös miettiä sitä, että olette leikanneet samaan aikaan pientä työeläkettä saavien kukkarosta neljä kertaa peräkkäin? Eikö tähänkin asiaan [Puhemies koputtaa] olisi syytä palata, ministeri Mattila?

14.31 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä korjausliike on pikemminkin kunnialliike tai velvollisuusliike, joka meidän on hoidettava. Ja yhdyin kyllä siihen ajatukseen, että tavallaan tätä keskustelua ei täällä edes tarvitsisi käydä, vaan tämän pitäisi olla meille automaattinen asia, joka hoidetaan ihan vapaaehtoisesti hyvin ja vielä vähän paremmin.

Meille jää tämänkin jälkeen vielä keskusteltavaa siitä, että joka vuosi jo alkusyksystä sotaveteraanien hoitoon tarkoitettut rahat loppuvat. Ja joka syksy täällä käydään keskustelua, miten näitä rahoja sinne lisätään. Tämäkin pitäisi hoitaa aivan automaattisesti ministeriön puitteissa, että ei alibudjetoitaisi sitä rahaa, jolla näitä meidän upeita ihmisiämme hoidetaan.

14.32 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Happamia, sanoi kettu pihlajanmarjoista. Se voidaan tässäkin kohdassa sanoa, kun katsotaan näitä korotuksia, mitkä nyt saatiin aikaan. Ja kun nämä ovat pelkästään korjaus siihen, mitä hallitus on tehnyt, niin itse asiassa mitään lisää tai korotusta ei veteraaneille tule. Tulee vain se, minkä olisi pitänyt tulla jo aikaisemminkin.

Arvoisa ministeri Mattila, haluaisin kysyä teiltä — kun kerroitte tuossa, kuinka paljon maksaa valtiolle, kun tämä tehdään — kuinka paljon se tuo verotuloina kunnille ja valtiolle. Nimittäin näin pienet korotukset, mitä tässä on — 0,62 senttiä, 1,63 senttiä, 1,30 senttiä — ovat pääsääntöisesti sen suuruisia korotuksia, että meidän verotuksen mukaan ihmisille jää vähemmän rahaa käteen kuin ennen näitä korotuksia johtuen siitä, että verotus nousee sen verran enemmän kuin se, mikä se korotus on. Miten te estätte tämän?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten edustaja Arhinmäki ja sen jälkeen ministerin vastaus.

14.33 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laukkanen täällä aivan oikein totesi, että näiden pitäisi tulla automaattisesti. Ja niinhän ne tulevatkin. Se on erillinen päätös, jonka hallitus on tehnyt, että näitä korotuksia ei tule. Meidän lainsäädäntömme lähtee siitä, että indeksikorotukset tulevat automaattisesti ja tarvitaan erillinen päätös, jotta indeksit jäädytetään, ja se erillinen päätös tehtiin myös näiden osalta hallituksen toimesta opposition sitä vastustaessa. Mutta kyllä tämä hallitus myös silloin, kun indeksi meni miinuksen puolelle, perui sen aikaisemman päätöksensä, että indek-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

sit jäädytetään. Silloin kyllä indeksi toteutettiin, kun se meni miinuksen puolelle eli leikaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Minun on pakko kysyä näiden kaikkien vuosien jälkeen ministeri Mattilalta: voitteko käsi sydämellä sanoa, että olette tehnyt hyvää politiikkaa veteraaneja, eläkeläisiä, sairaita, työttömiä kohtaan, kun vuodesta toiseen olette tehnyt päätöksen jäädyttää indeksin, joka olisi muuten automaattisesti näille tullut? [Markku Rossi: Ensimmäisen kerran Suomen historiassa veteraanijärjestöt kiittävät!]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten ministeri Mattilan vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia, olkaa hyvä.

14.35 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos kaikille salikeskustelusta ja yksimielisyydestä, siitä, että veteraanasiaa halutaan edistää tulevaisuudessakin.

Täällä on keskusteltu periaatteista, arvoista, ja mielestäni arvo on myöskin se, miten me keskustelemme. Toisaalta haluan myös tuoda esille, että tällä kaudella, tällä vaalikaudella, on kotiin vietäviin palveluihin panostettu todella, todella paljon enemmän kuin minään muuna vuonna vaalikaudella ja on tullut myöskin tämä haitta-asteen korjaaminen, veteraanit samalle viivalle. Mutta se on totta, mitä edustajat Juvonen, Nylander, Heinonen ja Laukkanen nostivat esille, että tässä on vielä työtä jatkokausille, jatkovuosille, siihen viimeiseen iltahuutoon saakka.

Edustaja Juvonen, en ole täysin varma, onko kysymys menossa ministeri Saarikon vastattavaksi vai allekirjoittaneelle, se varmasti selviää sitten tuolla ministeriössä.

Edustaja Tolppanen, kysyitte verotuloista, ja kun katselin tätä hallituksen esitystä, selaista arviota täältä en ainakaan näe. Täällä on sitten näitä muita kustannuksia laskettu.

Ja vielä kysymykseen siitä, mitä tulee hallituksen politiikkaan: minä olen edustaja Viitanen kanssa samaa mieltä, että tähän asiaan varmaan palataan jossakin muussa keskustelussa kuin tässä, [Pia Viitanen: Miksei tässä?] sitten, kun on koko hallitus paikalla. Katson, että tällainen hallituksen politiikkaan vastaaminen on myöskin [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] pääministerin tehtävä. — Tässä, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nähtävästi debattia halutaan vielä jonkin aikaa jatkaa. Keskustelu on 45 minuuttiin rajattu, otetaan muutama vastauspuheenvuoro ja sitten mennään puhujalistaan.

14.36 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen aikomus leikata sotiemme veteraanien rintamalisistä suhdannehuipussa oikeastaan kiteyttää sen, kuinka epäoikeudenmukaista hallituksen politiikka eri väestöryhmissä on ollut. Ministeri Mattila, sanoitte, että te ette halua keskustella siitä, kuinka teidän politiikkanne kohtelee eri väestöryhmiä ja onko siinä sosiaalista oikeudenmukaisuutta, mutta nyt kun te tuotte kuukausien keskustelujen jälkeen tämän esityksen, että tämä voidaan korjata, niin kysymys kuuluu: eikö olisi oikein katsoa nyt samassa yhteydessä laajemminkin niitä päätöksiä, joita olette tehneet? Talous kasvaa, työllisyys nousee, elämme suhdannehuippua, mutta neljättä vuotta peräkkäin opiskelijoiden, eläkkeensaajien ja lapsiperheiden turvaa leikataan — neljättä kertaa peräkkäin. [Puhemies koputtaa] Ministeri Mattila, te ette tehnyt hal-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

litukselle esitystä, että nämä leikkaukset perutaan. [Puhemies: Aika!] Onko tämä mielestänne oikein?

14.37 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljä vuotta sitten, kun hallitus aloitti, maa oli kyllä ihan katastrofin partaalla. Luottoluokitus oli useammassakin yhtiössä putoamassa, ja oli pakko tarttua koviin aseisiin talouden ja työllisyyden parantamiseksi, [Eero Heinäluoman välihuuto] ja siinä näin sitten tapahtui, eli muutos on ollut selkeä.

Mutta kun nyt viimeiset kaksi vuotta tilanne on ollut paljon parempi sen jäljiltä, mitä sosiaalidemokraateilta jäi neljä vuotta sitten, [Mika Karin välihuuto] niin nyt kyllä oli suuri virhe, että näihin veteraanietuuksiin tartuttiin leikkausten muodossa eli indeksien jäädyttämisen muodossa, ja sitä me muun muassa valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostossa pidimme pahana ja teimme lausumia ja muita esityksiä, että veteraanien asemaa parannettaisiin, ja sitä on kotiin vietävillä palveluilla parannettu. Mutta nyt ei ole mitään syytä leikkauksia toteuttaa enää, [Puhemies koputtaa] kun talous on saatu edellisen hallituksen kauden jälkeen kuntoon.

14.39 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Mattila, tämä on teidän vastuualueellanne. Te ette voi mennä koko hallituksen selän taakse, vaan kyllä teidän pitää ministerinä vastata perusturvasta, joka teille kuuluu.

Nyt on kaksi oleellista kysymystä:

Ensimmäinen on: Kun KEL-indeksien leikkaukset eivät ole koskeneet vain veteraanietuuksia vaan ne ovat koskeneet kaikkia perusturvansaajia, niin oletteko te esittänyt hallituksessa, että KEL-indeksien jäädytyksistä nousukaudella luovutaan? Oletteko te tehnyt sen esityksen, ja kuka tätä esitystä on vastustanut?

Ja toinen kysymys on nyt: Kun te korjaatte — aivan oikein, me olemme kaikki yksimielisiä, että veteraanien osalta tämä pitää korjata — niin miksi te ette tässä yhteydessä tuonut esitystä siitä, että kaikkien KEL-indeksiin sidottujen etuisuuksien KEL-indeksiin jäädytys puretaan? Teittekö tämän esityksen, ja jos teitte, kuka sitä vastusti?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Haluaako ministeri vastata? — Ministeri Mattila, 1 minuutti.

14.40 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa puhemies! Mielelläni vastaan.

Edustaja Lindtman, sanoitte, että en halua keskustella, ja nyt te käytätte totuutta varomattomasti, mutta katson, että koko hallituksen politiikka ei ole keskustelussa silloin kun käsitellään yhtä hallituksen esitystä, pientä muutosta, vaikka se merkittävä muutos onkin. En ole koskaan kiistänyt sitä, etteikö indeksijäädytys ole varmasti tämän hallituksen kiipeimpiä päätöksiä. Se on tehty, mitä kehuksesta on sovittu kehysmenettelyssä, ja myös siinä katseeni kääntyy valtiovarainministeriöön. Mutta mitä tulee hallituksen luottamuksellisiin keskusteluihin, niin niitä en käy tässä läpi. [Paavo Arhinmäki: Oletteko tehnyt esityksen vai ette? — Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Lindtman, vastauspuheenvuoro, ja siten mennään puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

14.41 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä te kuukausien keskustelujen jälkeen nyt taivutte perumaan sotiemme veteraanien eläkkeeseen kohdistamanne indeksileikkauksen. Kyllä tässä salissa, eduskunnassa, on nyt paikallaan puhua siitä kokonaisuudesta, joka liittyy näihin leikkauksiin, jotka olivat myös kohdistumassa tai ehtivätkin osin kohdistua rintamaveteraaneihin. Ja kysymys kuuluu: kun ministeriöiden esitykset valtiovarainministeriölle ovat julkisia — ne ovat julkisia asiakirjoja, ne eivät ole mitään luottamuksellisia, ja niitä te ette voi salata [Pia Viitanen: Juuri näin!] — niin, arvoisa ministeri, onko oikein, että tilanteessa, jossa talous kasvaa ja työllisyys nousee, neljättä kertaa peräkkäin te leikkaatte opiskelijoiden, eläkkeensaajien ja lapsiperheiden perusturvaa? Ja jos ei ole, niin teittekö esityksen valtiovarainministerille näiden leikkausten perumisesta suhdannehuipussa?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri, 1 minuutti.

14.42 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa puhemies! Täällä on kysyty esityksistä, täällä on kysytty keskusteluista, ja on aivan varma, että luottamuksellisia keskusteluja en voi käydä läpi. [Paavo Arhinmäki: Esitys! — Antti Lindtman pyytää vastauspuheenvuoroa]

Mitä tulee siihen, onko oikein: Mielestäni on arvo myös siinä, että pidetään julkisesta taloudesta huolta. Mielestäni arvo on myös siinä, että autetaan ihmisiä työttömyydestä pois. Ja kyllä, tämä esitys on tehty täysin — monta kertaa se on todettu, ja varmasti kaikista asiakirjoista se myös käy ilmi — hallitusohjelmaneuvoittelussa sovitun kehyspäätöksen mukaisesti. Muuta mahdollisuutta minulla tuskin on.

Ja vielä siihen, kun täällä penätään, saako keskustella: Tämä sali varmasti saa keskustella. Tämähän on se paikka, missä keskustellaan. Mutta jos puhutaan siitä hallituksen kokonaispolitiikasta, niin se ei ole tämän lakiesityksen aikana. Minä katson, etten pysty puhumaan koko hallituksen suulla tässä enkä pääministerin tai valtiovarainministerin suulla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään puhujalistaan. Debatti voidaan avata vielä myöhemminkin, jos siihen tarvetta ilmenee. Nyt puhujalistalta ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Viitanen.

14.43 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan sanon tähän alkuun nyt sitten hie-man pitemmän kaavan mukaan, että tietenkin on oikein, että tämä väärä päätös perutaan. On oikein kunnioittaa meidän sotiemme veteraaneja, ja on myös hyvä, että tässä salissa on kiinnitetty huomiota myös näiden leskien ja sotaorpojen asemaan, jota tulee myös jatkossa kohentaa. Siinä on varmasti paljon tekemistä. Arvostus heille kaikille, jotka meille tuleville polville ovat turvallisen yhteiskunnan tehneet.

Puhemies! Sen verran kyllä nyt menen tähän edelliseen keskusteluun, kun ministeri on vielä paikalla ja kuulolla, että mehän puhumme tässä, ministeri, nyt siitä hallinnonalasta, missä te olette vastuuministeri. Teillä on mahdollisuus esittää valtiovarainministeriölle ja koko hallitukselle sellaisia ratkaisuja, mitkä teidän mielestänne ovat hyviä. Me olemme neljä kertaa nähneet tilanteen, jossa hallitus on — neljä kertaa, arvoisat perussuomalaiset, peräkkäin — leikannut kaikkein heikompiosaisilta, leikannut perusturvaa, jäädyttänyt kansaneläkeindeksin, ja sitä kautta esimerkiksi pientä työeläkettä saavat, [Toimi Kankaanniemen välihuuto] opiskelijat, kaikki, ovat kärsineet. Kaikki ovat kärsineet, ministeri Mattila

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

ja arvoisat hallituspuolueet, ja nyt jos koskaan tämänkin päätöksen yhteydessä on mahdollisuus varmasti tästä keskustella. Ja harmillisesti, ette nyt suoraan voinut vastata edustaja Lindtmanin kysymykseen, onko oikein, että näin on ollut — onko oikein? — vaan annoitte ehkä ymmärtää, että mielestänne, mahdollisesti, vaikenemalla annatte jonkun signaalin. Mutta sitten tietenkin tekee mieli kysyä, kuka on määritellyt, että näin on tehtävä. Onko se kokoomus, keskusta, siniset? Kaikki ainakin tuntuvat kovasti näin tehneen samaan aikaan, kun kuitenkin meillä on ollut varaa kaikkein varakkaimpien ihmisten veronkevennyksiin, suurten metsäomistusten veronkevennyksiin, miljoonaperintöjen veronkevennyksiin. Nämä ovat niitä arvovalintoja, ministeri, mitä te siellä hallituksessa teette. Teillä on oikeus tehdä ehdotuksia. Ja me olemme täällä olleet sitä mieltä, että nämä eivät ole oikein. Kasvu ei kuulu kaikille, ja te leikkaatte kaikkein heikoimmilta. Toivonkin, puhemies, että ministerillä olisi vielä mahdollisuus hieman syventää tätä omaa vastaustaan tästä näkökulmasta.

14.45 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että nämä perusturvaleikkaukset avoimesti tunnustetaan ja niistä käydään myös poliittista keskustelua. Mutta haluan nyt sen verran antaa myötätuntoa ministeri Mattilalle, että ymmärrän kyllä sen, että yksittäinen ministeri ei yksin ole vastuussa hallituksen arvovalinnoista.

Puhutaan nyt nimenomaan tästä esityksestä: Kun tuossa debattipuheenvuorossa lyhyesti moitin tätä prosessia, niin haluan nyt tässä yhteydessä tuoda ministeri Mattilalle kiitoksen siitä, että olette tuonut tämän esityksen. Tämä on todellakin tärkeä korjausliike, vaikka ei rahallisesti suuri liike, ja uskon, että veteraanien, kunniakansalaistemme, kannalta tämä on kuitenkin tärkeä tunnustus, ettei heiltä leikata missään olosuhteissa näitä veteraanietuuksia.

Mutta sinänsä pidän kyllä aiheellisena, että keskustelua perusturvan tulevaisuudesta ja näistä perusturvaleikkauksista käydään, ja kyllä siinä koko hallitus on todellakin vastuussa. [Pia Viitanen: Kyllä!]

14.47 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Arvoisa ministeri! Perussuomalaiset pitävät äärettömän tärkeänä, että veteraanit nähdään ja huomataan ennen sitä iltahuutoa. Kaikki, jotka ovat sodan kokeneet, ovat mielestämme niitä sotiemme veteraaneja. Siellä on sotaorpoja, siellä on niitä lapsia, jotka ovat eläneet sodan keskuudessa 40-luvulla ja kokeneet ne tunteet, kun isä ei tule tai tilanne on muuten pelottava ja haasteellinen.

Arvoisa ministeri, kiitän vastauksestanne, kun kysyin soteleskien tilanteesta ja heidän palvelutarpeestaan, koska olen todellakin ymmärtänyt näin, että he eivät ole oikeutettuja saamaan näitä kotiin vietäviä palveluja. Kunnat ja kuntayhtymät nykyisin järjestävät rintamaveteraaneille kotona asumista tukevia palveluja Valtiokonttorin maksaman määrärahan puitteissa. Sotainvalideilla on oikeus näihin palveluihin, ja siitä on säädetty sotilasvamma-laissa. Kotona asuvien sotaveteraanien vapaaehtoiset avustajat ja veteraanijärjestöt ovat olleet valtavasti yhteydessä varmaan teihin muihinkin, koska myös minuun, ja he ovat tiedustelleet sotainvalidin puolison, lesken ja sotelesken asemasta yhteiskunnassamme. Vaikka sotiemme veteraanien asioihin on tehty aikojen saatossa valtavasti parannuksia, niin silti sotiemme veteraanien puoliset, lesket ja sotelesket kuin myös sotaorvot ja sota-ajan lasten tilanne ovat jääneet huomioimatta ja palvelutarpeeseen ei ole vastattu.

Olen saanut yhteydenottoja, että maaseudulla hyvinkin pitkien kilometrien päässä asuu näitä soteleskiä — ei heitä ole enää montaa meillä Suomessa — ja siellä vapaaehtoisjärjes-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

töt ja vapaaehtoiset ihmiset toimivat heidän hyväkseen ja auttavat ja vievät palveluja sinne kotiin. Tämä on kyllä sellainen epäkohta, että tämä pitäisi kiireesti laittaa kuntoon. On hyvä, että nyt sotainvalidit ja rintamaveteraanit ovat samalla viivalla ja saavat palveluja, ja erityisesti myös, että haitta-astetta laskettiin ja he pääsevät sinne laitospalveluun, mutta olisi myös hyvä, että nämä naiset, sotalesket, sotainvalidien puoliset, jotka ovat kuitenkin myös ansainneet niitä palveluja ja elävät siellä kodeissaan, olisivat oikeutettuja näihin palveluihin. Todellakin, ministeri, tässä kausi loppuu, mutta toivon, että viette tätä viestiä eteenpäin ja otatte asian esille siellä.

Sitten niistä laitospalveluista. Se on hieno asia, että haitta-astetta laskettiin ja sotaveteraaneilla on oikeus päästä laitospalveluihin, mutta kuulkaa, arvoisa eduskunta, hyvä ministeri, meillä on se ongelma täällä, että ketkä hoitavat niitä sotiemme veteraaneja. Me puhumme täällä juurikin siitä, että ei ole tarpeeksi hoitajia, hoivayritykset ovat rikkoneet karmealla tavalla sääntöjä ja ohjeistuksia eli sitä veteen piirrettyä viivaa, laatusuosituksia, joka ei ole mikään laki — se on ohjeistus, se on suositus, se on informatiivista ohjausta, joka ikävä kyllä katoaa kaikkien muiden papereiden mukana siellä hoivatyön ytimessä.

Pidän erittäin tärkeänä, että me säädämme lailla hoitajamitoituksesta ja ohjaamme entistäkin tiukemmin. Me vahdimme, me vartioimme, me olemme vahtikoiria. Meillä on se hieno vanhuslaki, mutta kuka on vanhuslain vartija? On äärettömän tärkeää, että me perustamme niin tiukan valvontakoneiston, että ei tule tapahtumaan tällaisia laiminlyöntejä ja potilasvahinkoja, joissa ihmiset menettävät henkensä, vanhukset kuolevat hoidon puutteeseen, ja näitähän on nyt tutkinnassa.

Tämä on ennennäkemätön Suomi, ja näin emme kohtele ikääntyneitä ihmisiä. Pidän äärettömän tärkeänä, että kun me kehitämme näitä palveluja, me annamme veteraaneille palveluja, niin pidämme myös huolen, että siellä on hoitavia käsiä. Se ei liity tähän itse aiheeseen nyt muulla tavalla kuin niin, että muistutan, että näin meidän tulee tehdä. Eli perussuomalaiset pitävät erittäin tärkeänä, että turvataan se, että on riittävästi hoitajia.

On hyvä oikeasti nyt näin, että nämä veteraanietuuksien korotukset tehdään, 1,2 prosenttia, mutta kyllä muistutan siitä, kun täällä puhutaan työtapaturmasta tai kauneusvirheestä — ja tuossa joku vielä huudahti, että miksei valiokunnan oppositio huomannut tätä — että onko se opposition tehtävä tehdä hyvää lainsäädäntöä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Onko se hallituksen tehtävä ja ministeriön tehtävä tehdä hyvää lainsäädäntöä niin että tällaisia virheitä, kauneusvirheitä tai muita virheitä, ei synny? Tässä minä kyllä peräänkuulutan sitä, että pitää olla sellainen siivilä ja harava siellä lainvalmistelussa, ettei tule tehtyä niin sanotusti näitä lapsuksia tai lipsautuksia, ihan millä sanalla niitä ikinä nimitetäänkään. Mutta arvostan äärettömästi meidän nykyistä oppositiota. Me olimme vahtikoiria ja teräviä ja me saimme sen aikaan sen, että myös hallitus kuuli ja paransi tätä esitystä, korjasi sen virheen, minkä se oli karsealla tavalla tekemässä. Emmehän me, valveutunut ja hyvä oppositio, tällaista olisi sallineet, ja se täällä keskustelussa kävi ilmi. [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kiuru.

14.52 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän mahdollisuudesta todeta sen, että valiokunnassa käytiin keskustelua kokouksen yhteydessä siitä, mitä tehdään näiden indeksijääditysten suhteen. Valiokunta tilasi myöskin laskelmat siitä, millä tavalla veteraanien ja sotainvalidien etuudet ovat muuttuneet vuosien kuluessa, ja tältä

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

osin tämä indeksiasia oli esillä. Myöskin oppositio jätti tässä asiassa vastalauseensa tältä osin.

On nyt sääli, että tämä kauneusvirhe tähän jäi näin pienen summan takia. On tärkeää, että me pidämme huolta siitä, että ihmiset saisivat kohtuulliset edellytykset ja [Puhemies koputtaa] eduskunnassa olisi tunnustettu se työ, mitä veteraanit ja invalidit ovat tehneet. Ja siksi näin on hyvä, että tämä saadaan nyt lopulta korjattua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistaan.

14.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On liikuttavaa huomata, miten oppositio on taas löytänyt kelvottoman hallituksen tekemisistä kamalan virheen. Se on totta, että tämä veteraaniasia tapahtunut erehdys on nyt hoidettu ja hoidetaan kuntoon, mutta kannattaa katsoa kuitenkin se kokonaiskuva. Kaikki veteraanit saavat kotiin vietäväksi palveluksi sen palvelun, mitä 10-prosenttiset invalidit saavat. Ja tämä on se iso juttu, koska tämän päivän sotiemme veteraanit ovat aivan varmasti kaikki niin heikkokuntoisia, että se kotiapu, palvelu kotiin, mitä he saavat, on se kaikkein tärkein. Kokemuksesta sen tiedän: kotikunnassani Ilomantsissa, jossa kuitenkin veteraaneja on vielä melkoinen määrä keskuudessamme kunniakansalaisina, heistä varmasti pidetään huoli.

Oppositio on tässä nyt käyttämässä sitä samaa tekniikkaa. Hyvät ihmiset, huomatakseni se tosiasia, miten oppositio toimii. Teidän jälkeenne tämä maa jäi konkurssitilaan, kuten pääministeri sanoi, kun tämä kausi alkoi ja kun hänelle lyötiin nenän eteen valtiovarainministeriön paperit siitä, missä tämän valtion tilanne oli 2005 keväällä. Tilannehan oli karmea teidän jäljiltänne. Maa oli konkurssitilassa: julkisen talouden menetykset teidän vaalikaudellanne, hoitamallanne valtiovarainministerikaudella, 38 miljardia euroa. Ja se on kaikilta meiltä, nuorilta ja lapsilta, pois, kun te silloin huseerasitte ja pistitte rahaa menemään. Ja sitten te lähdette arvostelemaan niitä ihmisiä, jotka korjaavat teidän jälkiänne. Eikö teillä ole minkäänkokoista rotia siinä? Onko se palokunnan vika, että mennään paloa sammuttamaan, vai olisiko se pyromaanin vika? Sitä saatte itse miettiä.

Edustaja Lindtman, ymmärrän, että se kävi teidän verikavioonne ja hermoonne, kun täältä totuuksia kuulette. Mutta katsokaapa vaikka kuntataloutta. Teidän aikanne, kun olitte hallituksessa viime vaalikaudella, kuntatalous heikkeni, 7 miljardia kuntatalous velkaantui, ja tämä on se syy, minkä takia kunnat olivat niin syvällä kuopassa, että [Puhemies koputtaa] ylös nostaminen on vienyt valtavasti energiaa. Ja tänä päivänä kuntatalous [Puhemies koputtaa] voi paljon paremmin. Emme ole vielä maalissa, vielä edelleen valtio ja myös kunnat joutuvat ottamaan pikkasen velkaa niin että pystymme [Puhemies koputtaa] velvollisuutemme hoitamaan: eläkkeet, lasten koulutuksen, terveydenhuollon ja niin edelleen. [Puhemies koputtaa]

Minua pikkuisen harmittaa tuo teidän asenteenne, kun te leikitte nyt suurta, viisasta valtiontaloudenhoitajaa, vaikka teidän jäljiltänne valtiontalous oli sellaisessa kunnossa, että pääministerikin oli pudota penkiltä nähtyään kolme ja puoli vuotta sitten paperit siitä, missä tilassa tämä valtiontalous silloin oli. Olisiko meidän pitänyt joutua Euroopan unionin komission tai Kansainvälisen valuuttarahaston huomaan, koko valtion? Se oli nimittäin lähellä sekin. Meillä on 100 miljardia velkaa otettuna lapsiemme maksettavaksi jo valmiiksi, ja sitten, kun me rupeamme tätä tilannetta korjaamaan — jonain päivänä ne velatkin on maksettava takaisin — te tulette arvostelemaan niitä, jotka korjaavat talouden kuntoon.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Ja sitten: 140 000 ihmistä on saanut työpaikan tälläkin vaalikaudella. Se vaikuttaa kuntien talouteen ja nimenomaan niihin palveluihin, joita veteraanit saavat, koska kunnathan ne toteuttavat. Ei niitä tämän salin päätöksillä tehdä, [Puhemies koputtaa] vaan kunnissa ne tehdään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, koputtelin jo vähän aikaisemmin. Mielestäni siinä käytiin vähän rajamailla, kuinka tarkasti enää pysyttiin tässä asiakohdassa.

Edustaja Lindtman, teillä vastauspuheenvuoro, ja se on viimeinen. Sitten myönnän ministerille puheenvuoron ja tämän asian käsittely keskeytetään.

14.56 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyromaani tarkoittaa henkilöä, joka sytyttää tahallaan tulipaloja. Toivottavasti edustaja Hoskonen ei syyttänyt tai kuvannut ketään tässä salissa pyromaaniksi edes tällä talouden saralla, koska se on erittäin huono vertaus. Se on erittäin huono vertauskuva, koska pyromaani sytyttää [Hannu Hoskonen: Mutta tottahan se oli! Tehän veditte valtiontalouden sileäksi, hyvä mies!] tahallaan tulipaloja, eli se on erittäin kova vertaus.

Arvoisa edustaja Hoskonen, talous kasvaa, työllisyys nousee, ja hallitus on jakanut satoja miljoonia veroetuja hallituksen lähellä oleville etupiireille, kuten varakkaille henkilöyhtiöille, apteekkareille, suurmetsänomistajille. [Hannu Hoskonen poistuu salista] — Edustaja Hoskonen, älkää lähtekö salista pois. Onko mielestänne oikein, että samaan aikaan — samaan aikaan — työttömiltä, eläkkeensaajilta ja sairailta neljättä vuotta peräkkäin leikataan?

Ministeri, jos ette tehnyt esitystä, niin voitteko kertoa, miksi ette tehnyt esitystä valtiovarainministerille budjettiriihessä, kun muut ministerit ovat tehneet esityksiä oman hallinnonalansa rahoituksen lisäämiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Tämän asian käsittely keskeytetään nyt ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Muutoin, arvoisat edustajat, todellakin toivon, ei vain koskien edustaja Hoskonen puheenvuoroa vaan muidenkin puheenvuoroja, että olisi tärkeää, että pysyttäisiin kutakuinkin siinä teemassa, siinä asiakohdassa, joka meidän päiväjärjestykseenme kulloinkin on kirjoitettu.

Keskustelu keskeytettiin kello 14.58.

Keskustelua jatkettiin kello 15.59.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Palaamme asiakohtaan 5. Nyt siis jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. Keskustelu asiasta jatkuu.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

15.59 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Veteraaniasioista ei ole koskaan puhuttu liikaa, tosin tänään aikaisemmissa keskusteluissa tuntui ihan pahalta, että eivät kai nämä keskustelut, mitä tässä oli, mene vaalipuheiksi.

Mitä olen veteraaneilta kuullut eri puolilta, niin kokonaisuudessaan heidän rahatilanteensa alkaa nytten olemaan kohtalaisen hyvä, sen osalta, mitä me olemme pystyneet antamaan. Mutta nyt kaikkein tärkein asia on se, että on niitä hoitavia käsiä ja ihmisillä aikaa näiden veteraanien hoitamiseen.

Vanhustenhoito on viime päivinä tullut muutenkin vahvasti esille, ja hyvin moni veteraani on nytten siinä iässä ja elämäntilanteessa, että he todella tarvitsevat niitä käsiä auttamiseen ja hoitamiseen. Moni veteraani on tällä hetkellä hoitopaikassa, ja siellä on toivottavasti tarpeeksi aikaa olla heidän kanssaan — ikävä sanoa, että toivottavasti, sillä mitä viime aikoina on saatu tietää, niin sitä aikaa ei todellakaan ole ollut tarpeeksi.

Tuntui pahalta se, että tänään salissa ovat erityisesti sosiaalidemokraattien edustajat haukkuneet tätä hallitusta mennessä, tullen ja palatessa, että heikompien tilannetta olisi heikennetty. Totuushan on se, että tällä vaalikaudella on hallitusohjelma toteutettu lähes kokonaisuudessaan. Olemme saaneet valtavan hienoja asioita aikaiseksi, ja tärkein asia koko yhteiskunnan ja kaikkien auttamiseksi on se, että 140 000 henkilöä on saanut töitä. Se tarkoittaa, että 140 000 perhettä on saanut elämässään ison askeleen eteenpäin. Ja nyt sitten on myöskin näitä sosiaaliturvapuolen rahoja voitu käyttää muitten ihmisten auttamiseen, enemmänkin niiden, jotka eivät ole saaneet töitä.

Omahoitaja-asiaa pitäisi saada veteraanien asioissa kuten muissakin vanhustenhoitoasioissa nyt myöskin eteenpäin. Jokaisella veteraanilla tulisi olla oma henkilökohtainen hoitaja, joka vastaa siitä, että jokaisella veteraanilla on varmasti mahdollisimman hyvä olla.

Vielä sitten tästä vaalikaudesta, että mitä kaikkea tällä vaalikaudella on saatu aikaiseksi: kyllähän monen vanhemman ihmisen osalta on tärkeää se, että takuueläkkeitä on saatu nostettua, pienimpiä äitiyspäivärahoja, vanhemmuuspäivärahoja on saatu nostettua ja monia muitakin huonommassa asemassa olevien henkilöitten rahoja saatu parannettua. Eli opposition puheet siitä, että heikompiosaisia on koko ajan heikennetty ja rikkaita on autettu, eivät todellakaan ole ihan niin kuin on sanottu, vaan kyllähän tässä on kokonaisuudessaan pyritty siihen, että Suomessa työllisyystilannetta yritetään auttaa eteenpäin, jotta saataisiin rahaa tuottamaan tälle yhteiskunnalle lisää, työpaikkoja ja toimintoja, apua kaikille.

16.03 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Tätä hallituksen esitystä kannattamme tietysti täysin rinnoin, ja toivon, että se menee nopeasti eteenpäin, ja varmaan me neekin, kun vaalit lähestyvät ja eduskunta on jäämässä tauolle.

Täällä aikaisemmassa keskustelussa edustaja Pia Viitanen sosiaalidemokraateista syytti perussuomalaisia neljän vuoden leikkauksista tässä asiassa eli veteraanietuuksien osalta. Tämä ei tietenkään pidä paikkaansa, koska me emme ole olleet mukana leikkaamassa kuin kauden alussa. Kun pääministeri ja valtiovarainministeri potkaisivat meidät ulos hallituksesta, sen jälkeen emme ole näitä päätöksiä olleet tekemässä. Päinvastoin, olemme puolustaneet veteraanien etuuksia ja muun muassa johtamassani valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostossa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaa käsiteltäessä olemme veteraanien kotiin vietävien palvelujen osalta taistelleet niin, että siellä on saatu paljon parannusta tähän tarkoitukseen, ja se on huomioon otettava.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Arvoisa puhemies! En malta tässä yhteydessä olla nostamatta jälleen esille sosiaalidemokraattien leikkauslistaa ajalta 20.3.2015 eli tasan kuukausi ennen viime eduskuntavaaleja. Sosiaalidemokraatit toteavat, että vaalikauden aluksi pitää tehdä heti päätös 3 miljardin leikkauksista, miljardin lisäleikkauksesta päätös hallituskauden puolivälissä, jos on tarpeen, sopeutuksesta kaksi kolmasosaa leikkauksilla ja kolmannes veronkorotuksilla, etuuskien indeksien osittainen jäädytys, 800 miljoonaa euroa. Tähän pysähdyn. Nimittäin 800 miljoonaa tämän inflaatiotason tilanteessa, mikä meillä on ollut, olisi kyllä merkinnyt sosiaalidemokraattien osalta vähintään sitä samaa leikkausta näihin indeksisidonnaisiin etuuksiin, mitä hallitus on tehnyt. Eli sosiaalidemokraatit ovat selityksen velkaa, miten he olisivat tämän 800 miljoonaa keränneet etuuskien indeksien jäädytyksellä. He toteavat, että sitten taas pääosa korotuksista tehtäisiin puolitetuina ja täysimääräiset indeksikorotukset eläkkeisiin, lapsilisiin, toimeentulotukeen, työttömyysturvaan ja vanhempainrahoihin. Ei siis veteraanietuuksiin täysimääräisiä indeksikorotuksia. Tämä on demarien linja.

Todettakoon vielä, että esimerkiksi toisen asteen koulutukseen, mistä täällä paljon on puhuttu jatkuvasti, [Puhemies koputtaa] sosiaalidemokraatit esittivät 270 miljoonan leikkausta, kun hallitus teki 190 miljoonan leikkauksen.

16.06 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Tässä viime vuoden loppupuolella hallitus teki esityksen, jonka mukaan kansaneläkeindeksi jäädytetään vuoden 2018 tasolle, ja näin ollen kaikki kansaneläkeindeksisidonnaiset etuudet myöskin jäivät sille vuoden 2018 tasolle, muun muassa takuueläke. Se muutos on pysyvä, ja sitä ei jatkossa kompensoida.

Täytyy ottaa huomioon, että myöskin vuonna 2018 nämä samat etuudet jäädytettiin, vuonna 2017 niitä vain leikattiin. Eli silloin, kun me olimme hallituksessa, näitä etuuksia leikattiin, mutta nyt, kun olemme sieltä sattuneesta syystä tippuneet opposition puolelle, hallitus on nämä etuudet jäädyttänyt kahtena vuonna. Ja itse asiassa, kun nyt ollaan aivan tässä nousukauden huipulla, tämä politiikka hiukan ihmetyttää. Toki silloin, kun vaalikausi alkoi, käsitettiin hyvin se, että Suomi oli hyvin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja näitä leikkauksia täytyi tehdä.

No, nyt täytyy ottaa huomioon vielä se, että kyllähän täytyy olla huolestunut eläkkeitten yleisestä ostovoimasta ja sen kehityksestä, kun näitä etuisuuksia jäädytetään, ottaen huomioon, miten käy eläkkeitten ostovoiman, kun asumisen, sähkön ja liikkumisen kustannukset jatkuvasti nousevat. Tämä on iso kysymys myöskin ensi vuonna.

16.07 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Vähämäki ja edustaja Kankaanniemi tässä hyvin kertoivat tämän vaalikauden tapahtumia, ja on totta, että vaalikauden alkuun monia monia kipeitä päätöksiä jouduttiin tekemään, jotta tämän maan talous saatiin lopulta edes jonkinmoisesti jaloilleen. Toki vielä kukaan ei voida huoahata, mutta toivottavasti nuo kipeimmät päätökset ovat nyt takanapäin.

Haluan kuitenkin muistuttaa siitä, että kun vuonna 2016 tehtiin päätöksiä vuoden 2017 valtion talousarvioon, hallitushan teki esityksen, jonka mukaan — kun inflaatiota ei ollut — kansaneläkeindeksiin sidottuja menoja oltaisiin pudotettu kautta linjan 0,85 prosenttia. Kuitenkin sitten havaittiin, että se olisi tarkoittanut myös rintamalisän ja vastaavien etuuskien leikkausta, jotka veteraaneille täysin ansiosta kuuluvat, ja perussuomalaisten eduskuntaryhmä kyllä tuli silloin, muistaakseni lokakuussa 2016, siihen tulokseen, että tätä leikkausta ei voida tehdä. Olin itse mukana hallituspuolueiden neuvotteluissa valtiovarainvalio-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

kunnan jäsenenä tuolloin, ja hallituspuolueet silloin aivan oikein totesivat, että kyllä tähän tarkoitukseen tulee määrärahaa löytyä, ettei sentään rintamaveteraaneilta leikata, ja niin tapahtuikin, että ei leikattu. Hallitus sitten perui tuon esityksensä tuolta osin. Muistaakseni kyse oli vain noin 200 000 eurosta. Valtion budjetissa varsin pieni summa, mutta periaatteelliselta kannalta on tärkeää, että meitä sodassa henkensä kaupalla puolustaneilta ihmisiltä ei leikattu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 248/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 20/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 20/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

14.59 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan ympäristövaliokunta käsiteli jätelakia ja teki siitä mietinnön saatuaan talousvaliokunnalta ensin lausunnon. Hallituksen esityksen tavoitteena on lisätä kunnan jätehuoltovelvollisuuden läpinäkyvyyttä ja edistää jäte- ja kierrätysmarkkinoita. Meillä on kunnianhimoiset kierrätystavoitteet, ja olemme hieman niistä jäljessä suhteessa siihen, mitä EU on meille asettanut. Ja tämän tavoitteena on nyt sitten nopeuttaa ja kehittää tätä kierrätysasiaa.

Ympäristövaliokunta teki tähän yhden merkittävän muutoksen, jossa tätä toissijaisen vastuun rajaa nostettiin 1 000 eurosta 2 000 euroon. Perusteena oli se, että katsoimme ympäristönäkökulmaa, ympäristön roskaantumisen ja likaantumisen riskiä, ja totesimme, että 2 000 euron raja on parempi. Toinen näkökulma liittyy normeihin ja nimenomaan pieniä yrityksiä koskeviin normeihin. Jos se raja olisi ollut 1 000 euroa, niin se olisi saattanut tarkoittaa sitä, että jopa yhdestä tai muutamasta kuormasta mikroyrittäjä olisi ajettu sieltä portilta pois ja sanottu, että tule kahden viikon päästä takaisin, ilmoita jätteet ja roskat markkinapaikalle ja jos ei sieltä löydy käsittelijää, niin sitten voit tulla takaisin. Tällaisessa tilanteessa, kun on kiire päällä, yrittäjällä ei todennäköisesti oikein aikaa siihen ole. Se hankaloittaa yritystoimintaa, ja riski siitä kasvaa, että ne jätteet päätyvät sitten jonnekin ojaan tai metsäautotien päähän, ja sitä ympäristövaliokunta ei todellakaan halunnut.

Kun näin meneteltiin ja nostettiin raja 2 000 euroon, niin vapautettiin sitä kautta tämä normitaakan kasvu tuhansilta ja tuhansilta yrityksiltä. Nämä pienet yritykset koko tässä jätetekijussa taitavat edustaa oliko ihan 6:ta prosenttia liikevaihdon kokonaismäärästä. Tämä oli järkevä päätös.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

15.01 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva jätelain muutos on jatkoa keväällä eduskunnan hyväksymälle muutokselle, jossa rajattiin kunnallisten jäteyhtiöiden vastuita ja toimintaa markkinoilla. Tästä on sanottava, että niin tästä kuin tämän varsinaisesta pääesityksestä, joka täällä oli aikaisemmin, on tullut hyvin paljon kritiikkiä valiokunnalle. Erityisesti tätä esitystä nyt ovat useat valiokunnalle lausunnon antaneet tahot pitäneet erittäin huolestuttavana, sillä se kasvattaa byrokratiaa. Tätä mieltä ovat ainakin olleet MTK, Kuntaliitto, KIVO eli kierrätysvoimayhdistys sekä HSY.

Esitystä tulisi korjata niin, että ensi vaiheessa tietopalustan käytön tulisi perustua pääasiassa vapaaehtoisuuteen. Alustaa tulisi kokeilla ensin, ja tulisi säätää käyttövelvollisuudesta varovaisuusperiaatteen mukaisesti vaiheittain. Alustan käytölle säädettävä pysyvä kynnysarvo on tarpeellinen, mutta se tulisi nostaa vähintään 10 000 euroon. Hallituspuolueet tulivat hiukan tässä vastaan, eli valiokunnan mietintöön on kirjattu, että tuo kynnysarvo olisi alarajaltaan 2 000 euroa. Se ei ole kuitenkaan riittävä.

Ongelma on myös se, että on pelkona, että yritysasiakkaita ei aina hyväksytä käyttäjiksi kunnalliselle jäteasemalle, ja tässäkin hallituspuolueet pyrkivät selventämään asiaa, mutta lopputuloksesta en ole ollenkaan varma. On välttämätöntä, että ei tapahdu niin, että asiakkaita käännytetään jäteasemilta. Se kyllä mahdollistaa sen, että niitä jätetasoja sitten tuolta metsistä löytyy, ja se ei varmastikaan voi olla millään tavalla kenellekään hyvä asia.

Esityksessä on myös kokonaan unohdettu asiakasnäkökulma. Jätehuoltopalveluja tarvitsevan asiakkaan lailla velvoittamisen tietopalustan käyttämiseen tulee tuottaa asiakkaalle enemmän hyötyä kuin vaivaa ja haittaa. Lakimuutoksen hyötyä ei tule mitata pelkästään yksityisille jätehuoltoyrityksille syntyvän markkinapotentiaalın perusteena, kuten nyt on tehty. Jätehuoltoyritysten lukumäärä on kuitenkin hyvin pieni suhteessa kaikkiin yrityksiin, joten on aika erikoista, että yhden tällaisen pienen yrittäjäryhmän näkökulmasta tehdään kansallista lainsäädäntöä ja samalla on sitten jätetty joukolle muita yrittäjiä isoja ongelmia. Erityisesti tämä byrokratia, jota he kohtaavat, on iso kysymys. [Pauli Kiuru: Ja halvemmat hinnat!] — No siitähän me emme vielä tiedä, ovatko hinnat halvemmat.

Nyt säädetyt esityksen perusteella on siis vaarana, että pitkälti yli 10 000 yritysasiakasta veloitetaan käymään läpi hallinnollinen byrokraattinen menettely. Arvioiden mukaan suurimmalle osalle näistä asiakkaista menettely ei tuottaisi uutta markkinaehtoista palvelua tai edullisempaa tai kiertotalouden näkökulmasta järkevämpää palvelua. Nämä asiakkaat eivät todennäköisesti saisi kohtuullisia ja heidän tarpeisiinsa kelvollisia tarjouksia alustassa, koska monet asiakkaista eivät pystyisi edes määrittelemään palveluntarvettaan riittävällä tarkkuudella. On myöskin kyseenalaista, että tietopalusta on yksityisten jätehuoltoyritysten ulkoistettu markkinointikanava, jonka valtio kustantaa. Tässä olisi kyllä tietysti markkinatalouden ihannoijille paljon miettimistä.

Mielestämme jätelaki tarvitsee kokonaisuudistuksen ja kunnallisen jätehuollon asemaa tulee vahvistaa, ei heikentää, kuten tässä nyt tehdään.

Kaiken kaikkiaan tämä esitys on erittäin huono. Se lisää yritysten byrokratiaa, se vähentää mahdollisuuksia kiertotalouteen ja heikentää myöskin tällä tavalla ympäristönsuojelun vaatimuksia. Kun näyttää, että hallituksen säätämät jätelait nojaavat yksityisen sektorin aseman vahvistamiseen ja että se on ainoa syy tämän lain laatimiseen, esitän, aivan kuten tähän mietinnön vastalauseeseen on liitetty, että tämä esitys hylätään.

15.07 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin edustaja Myller hyvin tietää, valiokunnassa otimme kantaa tähän tietopalustaan ja valiokunta ni-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

menomaan korostaa sitä, että tietöalustan markkinapaikan pitää olla erittäin helppokäyttöinen, lähestulkoon yhtä helppokäyttöinen kuin tekstiviestin lähettämisen. Se ei varmasti-kaan aseta yrittäjälle mitään erityistä ongelmaa, kun tietöalusta on Motivan toimesta tehty ja saadaan käyttöön. Ne pienet yritykset, jotka on nyt sitten ikään kuin vapautettu tästä 2 000 euron rajalla, voivat toimia ilman mitään byrokraatiaa, sitä helppokäyttöistä tietöalustaa. Niillä, jotka käyttävät, on mahdollisuus parempaan kierrätykseen, edullisempiin hintoihin, ja ne ovat kooltaan sellaisia yrityksiä, joilla on kyllä sitten riittävät suunnitelmat, jos on vaikka purku-urakka tai rakennusurakka, niin että siellä on projektikaavio, jossa nähdään, mitä tapahtuu seuraavalla viikolla tai kahden viikon päästä, jolloin jätteen käsittely-tarve on heillä tiedossa.

15.08 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämänkään puheen- vuoron jälkeen ole vielä selvää se, miksi tätä lakia varsinaisesti tarvitaan. Ymmärrän sen, että sillä haluttiin selventää aikaisemmin hyväksytyt jätelain sitä kohtaa, jossa edellytet- tiin, että ulosmyynti rajataan 5 prosenttiin kunnallisille jäteyhtiöille. Tiedämme jo, että tämä aiheuttaa erittäin suuria ongelmia kierrätykselle, jätteitten oikealle käsittelylle, mutta nyt kun vielä tämä byrokraattinen jätöalusta tähän tulee, niin ongelma tulee myöskin jätet- tä luovuttaville yrityksille. Ja kuten jo sanoin, aika monet järjestöt totesivat, että tämä on hyvin byrokraattinen ja hankala käyttää.

15.09 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella me olemme saaneet ympäristövaliokunnassa ja ympäristöministeriön kautta todella paljon hyviä, jär- keviä asioita eteenpäin. Jätölakia on tässä jo aikaisemmin käsitelty, ja nyt sitten hoidettiin tämä jätölain yksi kohta, jonka osalta ympäristövaliokunta oli laittanut seuraavan lausu- man: ”Eduskunta hyväksyi mainitun lainmuutoksen yhteydessä ympäristövaliokunnan lausumaehdotuksen mukaisesti lausuman, jolla edellytettiin ympäristöministeriön valmis- televan kiireellisesti jätteiden ja sivuvirtojen sähköistä markkinapaikkaa koskevan halli- tuksen esityksen.” Ja nytten tämäkin asia saatiin tehtyä, ja tässä esityksessä on kyse ihan vain tästä asiasta.

Meillä ympäristövaliokunnassa on keskusteltu hyvinkin paljon siitä, mikä tämä toissi- jaisen vastuun järkevä raja tulee tässä tapauksessa olemaan, se 2 000 vai 10 000. Siitä 1 000 eurosta me kuitenkin luovuimme — alun perinhän oli tarkoitus, että ensin on 1 000 euroa ja sitten siirtymäajan jälkeen on 2 000 euroa. Mutta on hyvä, että nyt me saimme sen 2 000 euroa, jolloin me saamme sen, että pienempien yritysten, pienempien toimijoiden ei tarvitse lähteä tähän kuvioon matkaan. Ne voivat jatkossakin halutessansa käyttää kunnal- lista jätehuoltoa eliikkä voivat toissijaisena vastuuna kunnan jätehuollon kautta hoitaa näitä asioita.

Tämä lakiesitys on todellakin tarpeellinen. Kyllä tämä selkeyttää tätä asiaa, että mikä se raja on ja mitä tämä toissijaisen vastuun asia käytännössä sitten tarkoittaa.

Kierrätysasiat: Kyllä tämän lakimuutoksen esityksenä on, että tämän avulla saadaan li- säettyä kierrätystä. Suomessahan kierrätetään kokonaisuudessaan aivan liian vähän tavaroita ja tuotteita. Jos nyt sitten tällä markkinapaikka-asialla pikkusen voisi auttaa tätä kierrä- tysasiaa, [Riitta Myllerin välihuuto] niin se olisi todella hyvä. Markkinapaikassa on se, että yritykset voivat löytää sieltä ja katsoa, mitä kierrätettävää materiaalia voitaisiin käyttää milläkin tavalla eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Aikaisemmin kun tuli esille se, että pelkona on se, että jätteitä voitaisiin laittaa luontoon, niin kyllä tässä laissa on kuitenkin hyvin selvästi sanottu ja tuotu esille se, että jäte on aina otettava vastaan, elikkä ympäristöön ei saa jatkossakaan jätteitä päästää. Tosin kyllähän kaikki järkevät yritykset jo sen vähintään kaksi viikkoa etuajassa tietävät sen, että vuoden kuluessa tulee tätä jätettä toimitettua vähintään 2 000 euron edestä. Eli kyllä sen aika lailla poikkeustilanne täytyy olla, että tuommoinen määrä tulee jätettä hyvin nopeasti. Ja poikkeustilanteet pitää sitten aina kuitenkin hoitaa.

Byrokraatiahan tämä ei saa missään nimessä lisätä. Tällä vaalikaudella on tavoitteena ollut, että kaikkea byrokraatiaa muutenkin vähennettäisiin, ja aika paljon sitä byrokraatiaa on kyllä saatu purettuakin, onneksi.

Tämän ohjelman, mikä tässä nyt on rakennettu, kyllä pitäisi olla hyvin helppokäyttöinen. Ja ainakin, mitä meille on annettu ymmärtää, niin ei siihen kyllä montaa minuuttia kulu vuoden aikana. Toisin sanoen kerran kolmessa vuodessa tarvitsee edes tehdä jotain koko asian hoitamiseksi. Kyllä sen verran pitää varmaan jokaisen yrityksen miettiäkin jäteasioita, että sen muutaman minuutin voi miettiä jätteiden sijoittamisasioita.

Se, mikä minusta on ongelma, on se, että nämä syrjäseudun yrittäjät joutuvat tähän myöskin lähtemään matkaan. Totuushan on se, ettei meillä tuolla syrjämpänä oikein niitä muita kilpailevia yrityksiä ole, jotka voisivat todellisuudessa ottaa vastaan nämä jätteet. Näille meidän alueen yrittäjille tämä tuopi kyllä ihan suotta lisää toimintaa ja tekemistä. Mutta meidän pitää kuitenkin koko Suomen asioita hoitaa tässä eteenpäin.

Kiitoksia tästä esityksestä. Olen todella kiitollinen, että tällä vaalikaudella on ympäristöhallinnossa saatu tämän hallituksen aikana niin paljon aikaiseksi. [Riitta Myller: Hyviä asioita!]

15.14 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Myllerille, kun mietitte, mihin tällä pyritään ja miksi tällaista tehdään: Sehän löytyy täältä hallituksen esityksestä ihan ensimmäiseltä sivulta, ja lukaisen sen tästä: ”Ehdotettujen muutosten tavoitteena on lisätä kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden läpinäkyvyyttä sekä edistää jäte- ja kierrätysmarkkinoiden toimintaa.” Tavoite on hyvä, ja nyt mennään oikeaan suuntaan. Mitä tahansa lainmuutosta kun tehdään, niin totta kai täytyy tehdä seurantaa ja katsoa, että asiat menevät siihen suuntaan kuin eduskunta on halunnut, on se sitten sähköisen markkinapaikan luomista tai mitä tahansa muuta toimintaa.

Jätelaista vielä sen verran, että jätelaistahan ei poistu 72 §, kohta, jossa on roskaamis-kielto. Se pysyy siellä, se on voimassa. Ja mitä itse toivon, niin poliisille enemmän voimavaroja varsinkin törkeiden ympäristörikosten tutkintaan. Siellä on piilorikollisuuden ja epärehellisen kilpailun alalla suuria haasteita, jotka liittyvät jätteisiin. Jätteissä on aina korruption vaara ja ympäristön likaamisen vaara.

15.15 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Minusta tuossa edustaja Maijalan puheenvuorossa tuli hyvin esille yksi tämän lainsäädännön suuri ongelma, ja kysymys on nimenomaan valinnanvapaudesta: mikä vapaus yrittäjillä on valita se taho, jonne omat jätteensä toimittaa. Tiedämme hyvin — niin kuin edustaja Maijala sanoi — että haja-asutusalueilla ei näitä jäteyrityksiä ole, ja kuitenkin tämä laki velvoittaa siihen, että nyt mahdollisesti tuon 2 000:n rajan ylittävä jätearvo pitää aina kilpailuttaa. Aitoa valinnanvapautta olisi se, että jäteyrittäjä saisi valita sen — ainakin siihen 20 prosenttiin asti, joka on ulosmyyntiraja direktiivissä, jonka pohjalta tämä jätelaki on tehty.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Ilman muuta meidän pitää lähteä siitä, että Suomen kaltaisessa sivistysvaltiossa jätteet käsitellään oikein eikä niitä päädy luontoon, mutta se edellyttää myöskin sitä, että meidän lainsäädäntömme on sellainen, joka antaa riittävät mahdollisuudet toimia oikein. Ja valitettavasti juuri näistä syistä — että tietyillä paikkakunnilla, tietyillä alueilla ja tietyn suuruisilla yrityksillä saattaa olla hankaluuksia löytää sijoituspaikkaa jätteilleen — saattaa tulla tilanteita, joissa on sitten kiusaus myöskin siihen, että jätteitä ei hävitetä asianmukaisesti. Tätä emme tietenkään toivo, mutta lainsäätäjän tehtävä on myös varmistaa se, että kaikki otetaan asianmukaisesti huomioon ja yrittäjille tehdään tilanteet helpoiksi ja sellaisiksi, että siellä on porkkanoita eikä keppejä. Ja edelleen korostan, että — kun niin paljon tämä hallitus on valinnanvapaudesta puhunut — tässä tilanteessa sitä aitoa valinnanvapautta tarvitaan. Emme siis edellytä, että kaikki pitää sinne kunnalliselle jätehuollolle antaa, vaan yrittäjä voisi itse valita sen 20 prosentin sisällä.

15.17 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Siis kysymyksessä on taustalla se, että on tehty aikaisemmin jätelain ja hankintalain muutoksia ja nyt tässä edelleen esitetään tähän jätelakiin sellaista muutosta, että sähköistä tietoaalustaa tulisi käyttää. Tämä tietenkin voi helpottaa sen jätteen omistajan ja palveluntuottajien kohtaamista, mutta helpottaako se sitten sitä hallinnollista taakkaa, etenkin vaikkapa maaseudulla, sitä on vaikea sanoa.

Tämä esitys pitää sisällään 14 päivän odotusajan alustassa. Jos ei sitä ole tehty, niin silloin se jäte voidaan jäteasemalta käännyttää.

Opposition yhteisen vastalauseen hylkäysehdotuksessa esitetään, että koska EU-lainsäädäntö velvoittaa Suomen tekemään muutoksia jätelainsäädäntöön, niin vuonna 2020 tehtäisiin kokonaisuudistus. Näin ollen oppositio esittää kakkoskäsittelyssä hylkäystä.

15.18 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Myller toi esille sen, että eri yrittäjille voi tulla kiusaus jätteen sijoittamiselle väärin tietyissä tilanteissa. Mutta siinä tilanteessa, kun yrittäjä harkitsee jätteen sijoittamista väärin paikkoihin, yrityksellä on kyllä monta muutakin asiaa jo pielessä ja vialla ja ongelmassa. Ei tämä jäteasia todellakaan voi olla se ainoa yrityksen ongelma. Meidän pitäisi löytää kyllä apuja, miten näitten yritysten tilannetta voidaan siinä tilanteessa auttaa muulla tavalla eteenpäin, ettei tämmöisiä pääse tapahtumaan.

Mikä sitten on jäte? Toivon mukaan 10 vuoden päästä tässä salissa ei enää puhuta jäteasioista vaan puhutaan raaka-aineista, puhutaan materiaaleista, joita käytetään toisella tavalla eteenpäin. Elikkä sanan ”kierrätys” pitäisi olla ehdottomasti se meidän ykkösasiamme kaikessa. Onneksi kaatopaikoista me emme puhu enää ollenkaan, vaikka vielä kun minä olin 20 vuotta sitten kunnassa maatalous- ja ympäristösihteerinä, kaatopaikat olivat aivan ehdoton asia, joka kylässä piti olla kaatopaikka. Nyt kauhulla ajatellaan, että huh, mitä silloin ajateltiinkaan. Nyt puhutaan vielä jätteistä — 10 vuoden päästä puhutaan raaka-aineista ja niiden edelleen käyttämisestä, hyödyntämisestä Suomessa elikkä kotimaassa ja lähialueilla.

Sitten tästä sähköisestä markkinapaikasta. Kyllä minä uskon ja toivon, että toteutuu se, mikä tämän lain tavoitteena on, että yritykset löytävät paremmin jätteellensä erilaisia sijoituspaikkoja. Jos on tiettyjä raaka-aineita, mitä on toimittamassa kierrätykseen tai eteenpäin, niin siellä voi hyvinkin olla sellaisia yrityksiä vastaanottamassa niitä, joita muuten jätteiden haltija ei olisi tiedostanutkaan.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Elikkä on hyvä asia, että tämäkin laki menee eteenpäin, mutta minä oikeasti jään odottamaan sitä jätelain suurta muutosta, jolloin muutetaan sana ”jäte” sieltä kokonaan pois.

15.21 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Vielä: Edustaja Myllerin puheista saattoi saada sellaisen vaikutelman, että jos markkinoilta ei löydy yritystä, joka käsittelee ja kierrättää näitä jätteitä, niin yritykselle, jätteiden omistajalle siis, syntyy kiusaus laittaa nämä jätteet asiattomalla tavalla johonkin maastoon. En oikein tiedä, mistä se kiusaus syntyy, koska kunnalla on kuitenkin toissijainen vastuu niistä jätteistä, eli jos markkinapaikalta ei löydy, niin se on sitten otettava kunnan käsittelylaitoksella vastaan.

15.21 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Kyllä tämän lain ensisijainen tarkoitus on se, että haetaan nimenomaan sitä, että yksityiset jätelaitokset ja jäteyritykset saavat kierrätysmateriaalia/jätteitä itselleen ja tämän jätteen sijoittaminen muualle on tehty hankalaksi. Mutta ilman muuta tästä meidän pitää olla yhtä mieltä, että missään tapauksessa emme saa ajautua sellaiseen tilanteeseen, että jätteitä löytyy muualta kuin niiltä paikoilta, jonne ne kuuluvat ja joissa ne käsitellään asianmukaisesti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 248/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläintautilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 288/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 25/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 25/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.23 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Sinänsä pienestä asiasta kysymys, mutta tuon kuitenkin esille tämän afrikkalainen sikarutto -asian. Kyse ei ole todellakaan enää sivuseikasta, sillä hyvin helposti tuodaan, kun tullaan tuolta Virosta tai muualta, jokin, vaikka ruokaa tai joitakin muita aineksia, mistä sikaruton on mahdollista tulla matkassa. Jos kuljetaan alueilla, missä tätä afrikkalaista sikaruttoa on, ja jos se tulee Suomeen, sikaruton leviämisessä Suomeen on kyse valtavan isoista maatalouden tappiutilanteista, ja siinä vaiheessa aletaan tässäkin talossa puhumaan jo oikeasti rahasta: millä korvataan ja mitkä ovat ne toimenpiteet sen jälkeen. Eli kaikki toimenpiteet, joilla me saamme estettyä tällöisten sikaruton tyylisten tautien leviämisen Suomeen, ovat tässä vaiheessa todella tervetulleita.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 288/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 21 ja 30 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 285/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 285/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2018 vp
Lakialoite LA 1/2015 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 29/2018 vp sisältyvien 1.-51. ja 53. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 29/2018 vp sisältyvän 52. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 1/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä rahanpesun ja terrorismin raioittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 213/2018 vp
Lakialoite LA 106/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 31/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 31/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.26 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Vuoden 2002 alussa voimaan tullutta arpajaislakia on nyt muutettu useita kertoja erityisesti lain rahapelitoimintaa koskevien erilaisten säännösten osalta. Rahapeliyhteisöt ovat arpajaislainsäädännön uudistamisen ensimmäisessä vaiheessa yhdistyneet vuoden 2017 alussa, kaksi vuotta sitten, uudeksi Veik-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

kaus Oy:ksi. Arpajaislakiin tehtiin tuossa yhteydessä vain kaikkein välttämättömimmät muutokset kolmen rahapeliyhtiön rahapelitoimintojen yhdistämiseksi.

Valiokunta on mainittujen lainmuutosten yhteydessä painottanut, että rahapelihaittojen ehkäisy ja tutkimus sekä edelleen hoidon kehittäminen ja näiden toimenpiteitten rahoitus ovat rahapelipolitiikkamme onnistumisen kannalta erittäin keskeinen asiakokonaisuus. Valiokunta on korostanut, että rahapelilainsäädännön uudistamisen toiseen vaiheeseen on ryhdyttävä mahdollisimman pikaisesti ja siinä tulee konkretisoida rahapelipolitiikkamme keskeisiä tavoitteita eli pelihaittojen ehkäisyä ja haittojen ehkäisyyn liittyviä muita toimenpiteitä.

Arpajaislakia ehdotetaan muutettavaksi sillä viisiin, että pelipisteisiin eli esimerkiksi ruokakauppojen, huoltikoitten ja kaiken maailman kioskien tiloihin sijoitettuja raha-automaatteja voi tulevaisuudessa pelata vain kunnolla tunnistauneena. Henkilökohtaisen pelitilin kautta tapahtuva, tunnistaunut pelaaminen mahdollistaa pelaamisen hallintaan ja seurantaan liittyvien erilaisten mekanismien käyttöönoton verkkopelaamisen tavoin myös perinteisessä automaattipelaamisessa. Tavoitteena on ehkäistä äsken mainittuja pelihaittoja, siis näitä haittoja, mitä rahapelaamisesta on todettu aiheutuvan joillekin ihmisille.

Näitten perustelujen mukaan raha-automaatti on merkittävin — uskokaa tai älkää, mutta merkittävin — yksittäinen ongelmia aiheuttava pelityyppi Suomessa. Raha-automaattipelaaminen aiheuttaa ongelmia yhä useammin myöskin verkon kautta pelattuna. Hajasijoitettujen automaattien pelaaminen on kuitenkin edelleen verkosta huolimatta suurin yksittäinen pelaamisen tapa rahapeliongelmiensa taustalla.

Rahapelien haittavaikutuksia voidaan väestötasolla ehkäistä ja vähentää tehokkaasti vähentämällä rahapelien tarjontaa ja niiden saatavuutta tai sitten asettamalla rahapelaamiselle muita rajoituksia, kuten tässä nyt vähän ollaan tekemässä. Valiokunta pitää tärkeänä, että erilaisia rajoituksia voidaan ottaa käyttöön vaiheittain. Vastaavankaltaisten, pelitilin kautta tapahtuvaan verkkopelaamiseen asetettujen rajoitusten vaikuttavuutta näitten pelihaittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen seurataan saadun selvityksen mukaan parhaillaankin sosiaali- ja terveysministeriössä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että tehokkaalla rahapelihaittojen ehkäisyllä ja vähentämisellä on väistämättä vaikutusta suoriin rahapeli tuottoihin. Pakollisen tunnistautumisen käyttöönotto raha-automaateissa pienentää rahapelitoiminnasta saatavaa tuottoa ja siitä maksettavaa arpajaisveron määrää, koska automaattipelaamisen arvioidaan ehdotuksen tavoitteiden mukaisesti vähentyvän tulevaisuutta kohti.

Rahapelien tuotto käytetään, kuten kaikki tietävät, yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnasta saatavilla tuotoilla on huomattava yhteiskunnallinen merkitys. Veikkaus Oy on tilittänyt valtiolle vuoden 2017 tuottona yhteensä yli miljardi euroa, ja tuoton vähenemisellä edellä kuvatuin tavoin on vaikutuksia yleishyödyllisten yhteisöjen ja kolmannen sektorin toimintaan tuotosta myönnettävien avustusten määrän vähentyessä. Valiokunta tähdentää, että Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tuottojen käyttäminen näihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin ei kuitenkaan ole valitettavasti peruste ylläpitää tätä yksinoikeusjärjestelmää vaan se voi olla ainoastaan valitun politiikan suotuisa liitännäisseuraus. Valiokunta pitää ehdotettua sääntelyä Suomen rahapolitiikan ja arpajaislain tavoitteiden kannalta tarpeellisenä.

Tässä pääpiirteissään. Mutta lopuksi vielä sanon tästä seurannasta, jos mahdollista: Valiokunta toteaa, että sen edellisessä arpajaislain muuttamista koskevassa mietinnössä edellyttämät konkreettiset toimenpiteet pelihaittojen ehkäisemiseksi jäivät ehdotuksessa var-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

sin puutteellisiksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tunnistautuneena pelaamisen vaikutuksia rahapelihaittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen seurataan.

Valiokunta pitää myös erittäin tärkeänä, että arpajaislainsäädännön uudistamista jatketaan aiemmin tehtyjen linjausten ja muun muassa käynnissä olevan esiselvityksen pohjalta yhteistyössä alan keskeisten toimijoiden kanssa. Valiokunta vielä painottaa, että yleishyödyllisten yhteisöjen taloudelliset toimintaedellytykset on kyettävä turvaamaan myös tulevaisuudessa. Veikkaus Oy:n kykyyn kanavoida rahapelikysyntää kotimaiseen lailliseen ja valvottuun rahapeli-toimintaan tulee edellä mainittuja näkökulmia painottaen kiinnittää huomiota myös jatkossa.

15.32 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan tehtyä lakiesitystä, sillä on todella tärkeää, että näiden peliongelmaisten tilanteisiin puututaan nytten tosissaan. Toivottavasti tämä sitten auttaa tätä tilannetta eteenpäin.

Olen aikaisemmin tehnyt täällä salissa lakialoitteen arpajaislain muuttamisesta 27 §:n osalta. Tässä on kyse yhdistyksistä, yhteisöistä, jotka tarvitsevat rahaa, ja yleensä ottaen tämä arpajaislakihan kaikessa lähtee siitä, että yleishyödylliset yhteisöt saisivat jotenkin varoja toimintansa pyörittämiseen. Tällä hetkellä kaikki arpajaistoiminnan pyörittäminen, kaikki rahojen kerääminen on hirveän byrokraattista, hirveän monimutkaista, ja sen valvonta on myöskin raskasta, ja valvonta myöskin vaatii paljon työvoimaa ja henkilöstöresursseja.

Olen esittänyt lakimuutoksen, että yhdistykset voivat tehdä alle 2 000 euron tavara-arpajaiset niin, että siitä ei tarvitse jättää etukäteen ollenkaan hakemusta. Tämä 2 000 euroa on mielestäni semmoinen järkevä raja, minkä normaaliyhdistykset voivat pyörittää ja toteuttaa, mutta tässä on kuitenkin olemassa takautuva valvonta. Nythän on tilanne se, että etukäteen pitää aina hakea kaikki luvat virallisesti ja oikein ja on tilitykset tehtävä. Esimerkiksi minäkään en tänä vuonna tee vaaliarpajaisia ollenkaan, koska se on niin älyttömän byrokraattinen ja raskassoutuinen juttu kokonaisuudessaan. Mutta nyt sitten nämä tavalliset yhdistykset voisivat jatkossa 2 000 euron arpajaiset järjestää niin, että ne ainoastaan hoitaisivat paperiasiat kuntoon ja jos jälkikäteen tulee kysyttävää, niin viiden vuoden ajan voisivat lupaviranomaiset sitten kysyä, miten kaikki nämä asiat on hoidettu, elikkä valvonta hoituisi siinä.

Elikkä kaikki tämmöinen järkevä toiminta tässä arpajaislaissa olisi, että resurssit käytettäisiin todellakin oikeisiin asioihin ja tilanteisiin. Nythän nämä peliongelmaiset ovat niin vaikeassa tilanteessa, että heidän tilanteensa takia joudutaan tekemään nyt aika raskaitakin säädöksiä, sääntöjä, mutta emmeköhän me kuitenkin saa tätä vielä eteenpäin. Ja toivon, että seuraavalla vaalikaudella tämä minunkin esitykseni arpajaislaista otettaisiin sitten mukaan.

15.35 Eero Lehti kok: Arvoisa herra puhemies! Sen jälkeen kun pikavippifirmat ymmärsivät levittäytyä tähän maahan, niin pelaaminen on tavallaan tullut rajattomaksi, varsinkin, jos pelin luonne on sellainen, että voit toisen kierroksen käynnistää välittömästi. Lottohan ei täytä tätä lähtökohtaa, siinä on viikon väli, ennen kuin seuraavalle kierrokselle voi osallistua. Mutta näissä peliautomaateissa tätä, sanoisiko, viivettä ei ole lainkaan, voit pelata vaikka aamusta iltaan ja siirtyä seuraavaan kauppaan pelaamaan. Kun näissä pikavipeissä, joita käytetään tämän pelin rahoittamiseen, korko on varsin korkea ja kun niihin on yleensä saatavissa vielä toinen tai jopa kolmas pikavippi, niin aletaan lähestyä sitä peliriippu-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

vaisten ongelmaa, joka on laajentunut Suomessa käsittämään todennäköisesti yli 10 000, ehkä 50 000, ihmistä, joiden henkilökohtaiset tulot ja varallisuus eivät enää tahdo riittää näistä peliveloista selviämiseen. Sen johdosta tässä pelisysteemissä on kyllä sellaisia piirteitä, joihin olisi syytä paneutua. Viime kädessä nämä peliriippuvaiset tulevat sitten yhteiskunnan hoidettavaksi, ja voisi sanoa, niin kuin tässä lainsäädännössä on sanottu, että yleishyödylliseen käyttötarkoitukseen kerääminen ei tästä toiminnasta tee täysin puhdasta. Ei minulla tätä lottoa vastaan mitään ole, mutta sen sijaan kun mennään näihin jatkuvasti, toistamiseen pelattaviin laitteisiin, niin tilanne muuttuu asianosaisille varsin kiusalliseksi, kun siihen yhdistetään pikavippien käyttö. Veikkaus Oyj on kiinnittänyt tähän asiaan huomiota, mutta se, että pitäisi tunnustautua, tuskin tässä riittää, koska ei se tunnustuskone ota välttämättä sitä huomioon, mikä sen asianosaisen pelaajan sen hetkinen velkatilanne alkaa olla.

Vaikka nämä pikavippiyhtiöt sanovat julkisesti arvioivansa jokaisen anojan maksukyvyn, käytännössä sitä ei tehdä lainkaan. Yhtiö katsoo, että 10 prosentin luottotappioriski on siedettävä: jos korkotuotto on pääomalle ehkä 40—50 prosenttia vuodessa, niin sen voi hyvinkin sietää, kun tulos on senkin jälkeen, kun luottotappiot on vähennetty tulosta, varsin muhkea. Tämä on yhteiskunnallinen ongelma, ja tämä koskee usein sellaisia ihmisiä, jotka arvioivat, että heidän varallisuutensa kasvattaminen jotenkin muuten olisi täysin mahdollista, mikä sinänsä ei suinkaan aina pidä paikkansa: korkoa korolle -periaate kyllä tuottaa. Täällä eduskunnassa on käynnissä ja talousvaliokunnassa oli tänään tällainen lakivalmistelu, jossa piensijoittajalle tarjotaan varsin edullista järjestelmää. Mutta tämä pikavippi- ja veikkauksen, sanoisinko, jatkuvasti käytössä oleva systeemi on monelle nuorelle sellainen tuhon kierre, jossa luottotietoihin tulee pitkään vaikuttava negatiivinen merkintä.

15.38 Kari Uotila vas: Arvoisa herra puhemies! Me kyllä todella tiedämme sen, että peliongelmat ja niihin ajautuminen on suuri ongelma monelle henkilökohtaisesti ja inhimillisesti monelle perheelle, ja on aivan oikein, että kaikin keinoin pyritään tätä ongelmaa vähentämään. Ja niin kuin kaikki tiedämme, Veikkauksen yksinoikeusjärjestelmä voi perustua vain siihen, että se toimii tehokkaasti peliriippuvuuden ja pelihaittojen vähentämiseksi, ja myönteisenä sivuvaikutuksena saattaa tulla sitten tuloja, joita tällä hetkellä noin miljardi jaetaan hyviin tarkoituksiin.

Kun me puhumme peliriippuvuudesta ja rahapelin ongelmista, niin silloin me emme voi tuijottaa vain Veikkausta ja sen pelejä, olivat ne sitten automaatteja tai olivat ne lottoa tai olivat ne urheilupelejä, mitä tahansa. Meillä on erittäin vaikea tilanne siinä, että meillä on lailla kielletty ulkolaisten peliyhtiöiden toiminta ja markkinointi Suomessa ja sitten kuka tahansa meistä saattaa tavalliselta tv-kanavalta, josta tulee vaikkapa jalkapallo-ottelu tai muu, katsoa, kun yhden mainoskatkon aikana, 3 minuutin aikana, tulee suomen kielellä 10:n eri peliyhtiön mainoksia, joissa mainostetaan ulkolaisia, todennäköisesti Maltalla toimivia, peliyhtiöitä, ja niillä koukutetaan nuoria ihmisiä peliriippuvaisuuteen ja pelien käyttöön Suomen lain vastaisesti. Ja se sama, mikä tapahtuu muutamilla suurilla tv-kanavilla, tapahtuu myöskin netissä ja sosiaalisessa mediassa, monella muulla kanavalla, ja siellä se kohdistuu erityisen voimakkaasti nuoriin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin.

Tässä on se ongelma, että meillä on edelleen tässä lainsäädännössä puutteita. Me tiedämme, että ulkolaisten peliyhtiöiden toiminta ja markkinointi on kielletty, mutta sitten käydään jatkuvaa keskustelua, onko se rahapelien toimeenpanoa ja markkinointia Suomessa, kun se tapahtuu Maltalta käsin, ja sitten vaikka se tapahtuu suomen kielellä ja Suomes-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

ta käsin mahdollisuutena pelata ja Suomeen maksettuina voittona, niin silti todetaan, ettei se ole Suomessa rahapelien toimeenpanoa. Minusta se kyllä on.

Joissakin maissa on pyritty tätä aktiivista toimintaa suitsimaan muun muassa niin sanotulla blokeerauksella, että on estetty blokeeraamalla tällaisten pelisivustojen markkinoille tulo, niiden käyttäminen, niillä pelaaminen tai maksujen niille maksaminen. Meillä pitäisi ehdottomasti selvittää jatkossa pikaisesti myös tällaisten mahdollisuuksien käyttöönotto, koska se peliriippuvuus ei tule vain Veikkauksen pelien kautta tai automaattipelien kautta vaan se tulee kaiken pelitoiminnan kautta, mitä suruttomasti markkinoidaan eri puolilla.

Toinen vaihtoehto on se, että meillä on mahdollisuus viime kesänä voimaan tulleen lain mukaan perua toimilupa sellaisilta tv-yhtiöiltä, jotka rikkovat lakia muun muassa pelimarkkinoinnin osalta toistuvasti ja varoituksista ja kielloista huolimatta. Ja kun tähän liikuntapoliittiseen selontekoon liittyen on valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostossa nyt kuunneltu asiantuntijoita sisäasiainministeriöstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä, poliisihallinnosta ja niin edelleen, niin on kyllä käynyt selvästi ilmi se, että enemmän ja aktiivisemmin pitää tehdä niin, että käytetään ne kaikki keinot, mitä nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa, näiden ulkomailta toimivien rahapeliyhtiöiden toiminnan suitsimiseksi, mitä on olemassa. Pikkasen herää epäily, että tarpeeksi ei tehdä ja tarpeeksi aktiivisesti ei käydä kiinni. Että jos saman mainoskatkon aikana tulee yli 10 eri pelin, kasinon tai jonkun muun pelin mainosta tavallisena katseluajana telkkarista, niin kyllä minä ihan tavallisena kansalaisena ihmettelen, kuinka kauan tällainen laittomuus voi jatkua.

15.42 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Kiitokset hallintovaliokunnan puheenjohtajalle hyvästä esittelystä. Täällä edustajat Lehti ja Uotila kävivät asiaa läpi pikavippien ja mainosten näkökulmasta, ja minä taas puolestani käyn tätä seikkaa läpi pelimonopolin ja sen oikeutuksen puolelta.

Meidän pelimonopolimme oikeutushan on se, että päätavoite on ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia haittoja. Nyt muutamia päiviä sitten Talouselämä-lehti uutisoi siitä, miten Veikkauksen hallitus oli tehnyt tuossa ennen joulua päätöksen siitä, miten Veikkaus oikein kohtelee jatkossa näitä kohdeasiakkaitaan. Siellä keskeinen kohdeasiakas oli yli 700 euroa kuukaudessa häviävä pelaaja, josta piti pitää kiinni — siellä esityskalvoissa oli lukeutunut, että pidä kiinni — ja heidän pelikatettaan koetetaan nostaa, tämäkin oli mainittu. Nämä asiakkaat häviävät Veikkaukselle vuositasolla noin 193 miljoonaa. Toisentyypisiä kohdeasiakkaita olivat ne, jotka pelaavat paljon e-kasinoa tai e-vedonlyöntiä, ja heidän palveluitaan päätettiin kehittää. Nämä kohdeasiakkaat häviävät 290 miljoonaa vuosittain. Ja sitten kolmannentyypisiä kohdeasiakkaita olivat nämä, jotka olivat näitä muita nettipelaajia. He häviävät 68 miljoonaa. Siellä oli ehkä se huolestuttavin linjaus, nimittäin heitä käskettiin innostamaan. Eli siis toisin sanoen meillä on tilanne se, että meidän pelimonopolimme oikeutus on ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia haittoja. Sitten taas toisaalta Veikkauksen hallitus — meillä on itse asiassa muutama kansanedustajakin siellä hallituksessa — tekee päätöksen siitä, että näitä joitakin pelaajia täytyy innostaa. Tietenkin tämä olisi mukavaa saada laajemmastikin keskusteluun tänne saliin. Mutta valitettavasti nyt ei täällä paikalla ole näitä edustajia, jotka siellä Veikkauksen hallituksessa ovat.

Kaiken kaikkiaan kiitän vielä edustaja Lehteä, joka toi hyvin esille tämän pikavippi-maailman, mikä tähän pelaamiseen myös liittyy.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

15.45 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossa tuotiin esille ihan merkittäviä asioita, jotka olikin tärkeää tuoda esille. Niihin muutama kommentti:

Ihan suorastaan se, paljonko pelaaja pelaa tai paljonko pelaaja häviää, ei välttämättä suoraan kerro sen pelaajan mahdollisesta peliongelma. Eli kysymys on siitä, mikä on pelaajan tappionsietokyky, mitkä ovat hänen rahavaransa, velkaantuuko hän pelatessaan, joutuuko hän tinkimään jostain muusta elämässään voidakseen pelata. Jos sellaisia ongelmia ilmenee, kysymys on peliongelma. Jollain henkilöllä voi olla varaa hävitä enemmän kuin toisilla.

Tähän kysymykseen näistä ulkomaalaisista peliyhtiöistä: Huoli on siinä mielessä vakava, että ulkomaalaisten peliyhtiöiden aiheuttamat pelihaitat ovat suhteessa aivan todella paljon painavampia verrattuna tähän pelattuun rahamäärään kuin Veikkauksen peleissä. Eli pelihaittoja on enemmän ulkomaalaisilla yhtiöillä suhteessa siihen, paljonko niille pelataan. Helppoja keinoja estämiseen ei oikeastaan ole. Tällaiset verkkoblokeerukset ja muut ovat kierrettävissä teknisesti varsin helposti, jos pelaaja haluaa niitä kiertää.

Mutta itse tähän lakiesitykseen: Pidän positiivisena asiana sitä, että arpajaislakia kehitetään ja muutetaan maltillisesti. Äkkiliikkeitä näissä asioissa eivät ole mielestäni kovinkaan järkeviä. Sääntely on toiminut Veikkauksen osalta vapaaehtoiseltakin pohjalta aika hyvin. Veikkaus on lähtenyt tuomaan ja tarjoamaan varsin laajalti ja kattavasti pelaamisen hallinnan välineitä, joita on otettu käyttöön pelaajien toimesta, ja on hyvä, että tunnistautunutta pelaamista viedään eteenpäin ja erityisesti seurataan sen vaikutuksia. Kuitenkin on niin, että ulkomailla on lukuisia esimerkkejä siitä, että pelaamisen haitat eivät ole ratkaisevasti vähentyneet tämän tunnistautumisen myötä.

Tähän asiaan liittyen ja sen yli haluan tuoda esille pelimarkkinoiden kilpailutilanteen. Tämä esitys ei siihen juurikaan ota kantaa mutta tulevissa arpajaislain muutoksissa olisi aiheetta ottaa kantaa. Pelimarkkinoiden kasvu kun tulee tänä päivänä käytännössä pelkästään netistä, erityisesti mobiilipelaamisesta, niin sillä markkinalla Veikkauksenkin on välttämättömää pärjätä ainakin ja ensisijaisesti kotimaassa, mutta mielestäni sitä markkinaa ja Veikkauksen pelitarjontaa voisi laajentaa myös ulkomaille. Se, että yksinoikeusjärjestelmä säilyy, ei ole mikään itsestäänselvyys, koska lopulta jos markkina menetetään, niin se hän menetetään, jollei siellä pystytä kilpailemaan. Se johtaa ennemmin tai myöhemmin tämän yksinoikeusjärjestelmän romuttumiseen. Todetaan vain tilanne, että näin on käynyt, ja lähdetään pelaamaan lisenssipelaamisella, ja sitten menetettäisiin kaikki niin sanotut pehmeät keinot vaikuttaa pelihaittojen ehkäisyyn ja menetettäisiin myöskin tämä miljardin veikkausvoittoraha, joka tänä päivänä menee moniin hyödyllisiin tarkoituksiin, eikä kellään ole osoittaa, mistä sellainen raha niihin tarkoituksiin otettaisiin.

15.48 **Eero Lehti kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Uotila käsitteli tätä aika laajasti, ja itsekin olen pohtinut tätä moneen kertaan ja päätynyt siihen, että markkinointia, joka menee rajojen yli, on käytännössä vaikea hillitä tai hallita tai kieltää kokonaan. Sen sijaan velaksi pelaaminen on kaikista vaarallisinta, koska siinä saattaa syntyä sellainen tilanne, joka riistyy käsistä: pelataan nyt vielä yksi kierros pikavippirahoilla, kun silloin sillä tulevalla kierroksella sitten saadaan kaikki menetetetyt rahat kerralla takaisin. Jos pikavippi-yhtiön lainalla ostetaan uusi televisio, läppäri tai joku konkreettinen esine, sen voi 30 vuorokauden aikana vielä palauttaa, mutta sitä rahaa, joka on mennyt pelaamiseen, ei saa takaisin, se on maksettava, ja jos se on velkarahaa, niin kuin näiden peliriippuvaisten ihmisten kohdalla hyvin usein on, niin tämä pikavippien, sanoisinko, supistaminen sellaiseen

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

tarkoitukseen sopivaksi instrumentiksi, että se ei johda katastrofiin, pitäisi toteuttaa siten, että pikavippiyhtiöille määrätään sellainen korko, joka suunnilleen on nykyisen viivästyskoron tasoinen, noin 13 prosenttia plus ehkä 2 prosenttiyksikköä, jolloin pikavippiyhtiöt joutuisivat arvioimaan velkaa pyytävän, lainaa anovan, maksukyvyyn. Nyt ne eivät käytännössä sitä tee. Ne antavat lainaa aina, kun pyytää, ja laskevat vain, kuten sanoin jo aiemmin täällä, sen 10 prosentin luottotappion, ja heidän systeeminsä toimii automaattisesti.

Näiden pikavippien haltuun ottaminen yhteiskunnan toimesta on kestänyt varmaan 10 vuotta, ja nämä toimialalla olevat ihmiset ovat aina keksineet uutta. Eduskuntaan on tulossa 30 prosentin katto, mutta veikkaan, että seuraavaksi nämä pikavippifirmat sanovat, että saatte bullet-lainan, joka on kolmeksi vuodeksi, ja vuotuinen korko laskien korkoa korolle on 30 prosenttia, jolloin kolmen vuoden päästä se 100 euron laina on sitten kasvanut yli 200 euroon ja niin edespäin. Tämä on nykyaikainen ongelma, johonka pitäisi tämän laitoksen pystyä käymään käsiksi niin, että Suomen kansa jatkossa ei olisi luottotappiomerkinöillä merkittyä.

15.50 Juho Eerola ps: Arvoisa, kunnioitettu herra puhemies! Ei oikeastaan mitään sen enempiä kuin mitä jo tuossa sanoin, kun mietintöä esittelin, mutta alleviivataan tästä nyt käydystä keskustelusta kaksi:

Eli isoin ongelma, mikä tähän tosiaan liittyy, on, kuten edustaja Lehti sanoi, velaksi pelaaminen ja nämä pikavippifirmat. Se on vienyt tämän ongelman siihen mittaluokkaan, siihen kokoluokkaan, missä se nyt on, ja jos nämä pikavippifirmat saataisiin kuriin, niin ei kenties olisi ollut tarvetta tällaiselle esitykselle, mikä nyt on tässä tehty.

Sitten toinen, mistä edustaja Mäkelä puhui: Se olisi Veikkauksellekin ehkä semmoinen uusi malli ajatella, jos on oletettavaa, että tämän seurauksena ei Suomesta enää ole samantaisia rahoja saatavilla. Niin kuin todettiin, tämä tuottaa yli miljardin vuodessa, ja se on jaettu paitsi pelihaittojen ehkäisyyn myös suomalaiselle kulttuurille, urheiluelämälle, kaikkeen tähän. On mennyt rahaa hyvään tarkoitukseen: tieteelle, taiteelle ja niin päin pois. Tämä raha pitää jostain löytyä, ja olisi ihan uudenlainen ajatusmalli tämä — minkä itse asiassa jo näille Veikkauksen asiantuntijoillekin kerroin, minkä Mäkelä kertoi täällä — jos Veikkaus lähtisikin tulevaisuudessa hakemaan ulkomailta sitä rahaa tukeakseen suomalaista kulttuuria, tiedettä ja taidetta.

Mutta ei muuta kuin kiitoksia vaan eduskunnalle laajasta ja rikkaasta keskustelusta.

15.52 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Nopeana kommenttina noihin.

Edustaja Lehti puhui ansiokkaasti noista erilaisista pelityypeistä eli siitä, onko joku peli nopeampainen, minkälainen on se peliprofiili, kuinka usein se pelitapahtuma toistuu, miten nopeasti sinne sitä rahaa pystyy upottamaan. Sillä on suuri merkitys näiden peliongelmien muodostumisen kannalta, ja niihin peleihin pitää suhtautua myös lainsäädännöllisesti eri tavalla.

Tämä Veikkauksen ulkomaalainen toiminta: Sinänsähän Veikkauksellahan on ollut yhteistyötoimintaa ulkomaalaisten peliyhtiöiden kanssa jo pidempään, eli puhutaan esimerkiksi Vikinglotosta ja Eurojackpotista. Nehän ovat kansainvälisiä pelejä jo tänä päivänä, ja voitot voivat mennä eri maihin, mutta nyt se, mistä itse puhuin puheenvuorossani, oli se, että Veikkaus laajentaisi mahdollisuuden pelata rekisteröityneenä pelaajana sen omia pelejä — omana itsenään, Veikkaus Oy:nä — myös ulkomaalaisille pelaajille. Siitä oli tosiasiallisesti kysymys tässä avauksessani.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 213/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 106/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 303/2018 vp
Lakialoite LA 32/2015 vp, 40, 97/2016 vp, 2, 79/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 44/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.54 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä olevan esityksen tarkoituksena on saattaa sähköiset julkaisut 1.7.2019 alkaen saman alennetun 10 prosentin arvonlisäverokannan piiriin kuin painetut julkaisut. Tämä merkitsisi neutraalia verokohtelua. Lisämausteena tässä on myös erillinen esitys lehtien irtonumeromyynnin verokannan alentamisesta 10 prosenttiin eli samaksi kuin tilatuilla sanoma- ja aikakauslehdillä on. Tämä muutos tuli mahdolliseksi, kun vastaava laajennus hyväksyttiin EU:n neuvostossa direktiivitasolla 6. marraskuuta 2018, ja hallitus antoi ripeästi esityksen eduskunnalle — tämän esityksen siis — 13. joulukuuta 2018. Tätä ripeyttä edesauttoi se, että valtioneuvosto oli mediapoliittisessa ohjelmassaan omaksunut jo valmiiksi kannan, jonka mukaan muutos toteutetaan heti, kun direktiivi siihen mahdollisuuden antaa.

Valiokunnan mietintö on käytännössä siis muuttamaton hallituksen esitykseen verrattuna. Yksi luonteeltaan täysin tekninen muutos siellä on, ja se liittyy eduskunnan jo hyväksymään esiintyvien taiteilijoiden ym. arvonlisäverovelvolliseksi hakeutumisoikeuteen. Mutta käytännössä valiokunta esittää siis hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

15.56 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Tämä niin sanottu digialvi on kaikkien eduskuntapuolueitten kannattama. Hintalappu sille on 28 miljoonaa, josta 10 miljoonaa on näille lehdille ja loput 18 miljoonaa sähköisille julkaisuille. Ja se täytyy vielä todeta, että hintajousto lienee noin puolet tästä koko alennuksesta. Eli oletamus on siis näin, että sähköisten julkaisujen hintoihin tästä 18 miljoonasta menee noin puolet. Eli toivottavasti niitten hinnat myös hiukan alenevat ja käyttö lisääntyy.

15.56 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on sinällään kannatettava kädenojennus suomalaisille media-yhtiöille. Tästä voi seurata sellaista vaikutusta, että tulee kil-

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

pailukykyä suhteessa kansainvälisiin internetjättiläisiin, mikä on sinänsä toivottava kehityssuunta. Mutta toivon kuitenkin, että ihan kaikkeen sen toimialan lobbaukseen ei lähdettäisi mukaan, ja olen hyvin iloinen siitä, että näissä tekijänoikeusdirektiivin koukeroissa valtioneuvosto on kuitenkin pitänyt linjansa eikä ole lähtenyt siihen, mitä media-alalta on vaadittu näiden linkkiverojen ja muiden suhteen. Eli Suomen kannat siinä asiassa ovat varsin järkeviä. Elikkä ei kuitenkaan lähdetä nyt sitten internetin vapautta romuttamaan sen nojalla, että suomalaisille mediayhtiöille saataisiin rahaa.

15.57 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Totean myös itse, että esitys on kyllä perusteltua kannatettava. Niin kuin tässä esimerkiksi edustaja Vähämäki toi esille, tätähän useat, lähestulkoon kaikki, eduskuntapuolueet ovat pitkään ajaneet.

Mutta totean vielä tässä aivan lopuksi lyhyesti, että siltäkin osin esitys on hyvä, että tämä arvonlisäverokannan alennus koskee myös sähköistä oppimateriaalia, mikäli se täyttää muutoin nämä lehtiä ja kirjoja, tai lähinnä nyt kirjoja, koskevat edellytykset. Tässä on paljon käyty julkista keskustelua muun muassa toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta. Siitä voidaan toki olla monta mieltä, onko sen lähtökohtaisesti oltava kaikille maksetonta, mutta joka tapauksessa myös materiaalikustannukset ovat siitä hyvin merkittävä osa, ja kun siirrytään kohti digitaalista oppimateriaalia ja sen hintaa saadaan alaspäin, niin uskon, että kustannukset myös toisen asteen opinnoissa ja miksei muissakin opinnoissa voivat laskea hyvinkin merkittävästi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 303/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 32/2015 vp, 40, 97/2016 vp, 2, 79/2017 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi avioliittolain 4 ja 109 §:n sekä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 211/2018 vp

Lakialoite LA 8/2015 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 17/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvopaperimarkkinalain ja osakeyhtiölain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 305/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 34/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 320/2018 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 12/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 268/2018 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 21/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain sekä työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 296/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 31/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle vesiliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 197/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 41/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lentoliikenteen päästökaupasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 265/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 42/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 158/2018 vp

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 14.2.2019 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola